॥ अर्हम् ॥

श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमाला [४]

श्रीमुनिसुन्दरसूरिविरचिता

गुर्वावली

द्वितीयावृत्तिः ।

वीर संवत् २४३७ ।

PRINTED AND PUBLISHED BY SHAH HARKHCHAND BHURABHAI
AT THE DHARMABHYUDAYA PRESS,
Benares City.

मूल्य ०-४-० ।

अर्हम्

श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमाला [४]

श्रीमुनिसुन्दरसूरिविरचिता

गुर्वावली ।

रंगूनस्थश्रीश्वेताम्बरजैनसङ्घसाहाय्येन

वाराणस्यां

श्रेष्ठिभूराभाईतनुजहर्षचन्द्रेण निजधर्माभ्युदययन्त्रालये
मुद्रिता प्रकाशिता च ।

द्वितीयावृत्तिः ।

वीरसंवत् २४३७ ।

मूल्यं ०-४-० ।

प्रस्तावना ।

अस्त्ययं लघीयानपि वरीयान् गुर्वावलीनामा ग्रन्थः पर्युषणापर्वविज्ञप्तित्रिदशतरङ्गिणीनाम्नो महाग्रन्थस्य गुरुवर्णनप्रवाहरूप एकस्तृतीयो विभागः। विनिर्मातारश्चास्य समस्तशास्त्रपारावारपारदृश्वानः कविचक्रचक्रवर्तिनः श्वेताम्बरजैनाचार्यास्त एव श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरयः, ये परमावधिमधिगतेन निजेन प्रतिभाप्रकर्षेण, सहस्रस्यावधानानां विधायिन्या च लोकोत्तरशक्त्या विश्वस्मिन्नपि विश्वे परां प्रसिद्धिमासादितवन्तः, ये च तदानीन्तनैस्तच्चातुर्वैद्यवैशारद्यचमत्कृतचित्तैस्तत्तद्देशीयविबुधवृन्दैः कालीसरस्वती-वादिगोकुलषण्ढप्रभृतिभिरप्रतिमविरुदैरनल्पं संमानास्पदमकारिषत, ये पुनस्तैस्तैः स्वीयैरनन्यसाधारणैर्गुणगणैर्जिनशासनं महीयांसं प्रभावमापीपदन्। तथा च तन्निर्मलगुणप्रतिपादकानां तत्तद्ग्रन्थानामुल्लेखाः, विज्ञाय तदुपयोगितां, अत्रोद्ध्रियन्ते—

श्रीजिनहर्षगणिकृते विंशतिस्थानकविचारामृतसंग्रहे—

" तच्छिष्यः प्रथमः समर्थमहिमा त्रैविद्यगोष्ठीगुरुः
सूरिः श्रीमुनिसुन्दरः सुरगुरुः ख्यातः क्षितौ प्रज्ञया "।

---

१ यदाहुः सूरय एवैतद्ग्रन्थप्रान्ते—

" इति श्रीयुगप्रधानावतार–श्रीमत्तपागच्छाधिराजवृहद्गच्छनायकपूज्याराध्यपरमाप्तपरमगुरुश्रीदेवसुन्दरसूरिगणराशिमहिमार्णवानुगामिन्यां तद्विनेयश्रीमुनिसुन्दरगणिहृद्यहिमवदवतीर्णश्रीगुरुप्रभावपद्मह्रदप्रभवायां श्रीमहापर्वाधिराजश्रीपर्युषणापर्वविज्ञप्तित्रिदशतरङ्गिण्यां तृतीये श्रीगुरुवर्णनस्रोतसि गुर्वावलीनाम्नि " इति ।

२ एतद्ग्रन्थविरचनाकालस्तत्कर्तृभिस्तत्रैवं निरदेशि—

" वीरमगामाख्यपुरे युग्म-व्योमे-न्दु-पञ्चभिः ।
प्रमिते वत्सरे हर्षाज्जिनहर्षेण साधुना " ॥ १५ ॥

श्रीहेमहंसगणिविरचितायां न्यायार्थमञ्जूषायाम्—

" मारिर्येन निवारिता सुरकृता संसूत्र्य शान्तिस्तवं
स श्रीमान् मुनिसुन्दराभिधगुरुर्दीक्षागुरुर्मेऽभवत् " ।

श्रीरत्नशेखरसूरिप्रणीते आचारप्रदीपे—

"मारीत्यवमनिराकृति-सहस्रनामस्मृतिप्रभृतिकृत्यैः ।
श्रीमुनिसुन्दरगुरवश्चिरन्तनाचार्यमहिमभृतः" ॥ ८ ॥

श्रीप्रतिष्ठासोमगणिविनिर्मिते सोमसौभाग्यकाव्ये षष्ठे सर्गे—

"व्यसिज्ञपद् विज्ञशिरोमणिश्च गच्छाधिपं स्वच्छमतिप्रसारम् ।
श्रीसूरिदीव्यत्पदभूमिवित्तव्ययस्य निर्मापणतः प्रसीद ॥
ततो गुरुः सोववितेयवृन्दे ददौ सदौत्सुक्यगुरुः स्वदृष्टिम् ।
श्रीवाचकेन्द्रे मुनिसुन्दराह्वे विशेषतो योग्यतया तया च ॥
जल्पत्यनल्पं सविकल्पजालं सदाप्यनुस्यूतमतिप्रभूतम् ।
स्राक् संस्कृतं प्रोन्मदवादिवृन्दं ननाश यस्मिन् किल काकनाशम् ॥
स्वसाध्यसिद्ध्यै सति यत्र हेतूपन्यासमातन्वति वादभूमौ ।
प्रावादुकोन्मादभरः शरीरे स्वेदेन सार्धं किल जागलीति ॥
यन्निर्मिता श्रीगुरुभव्यकाव्यविज्ञप्तिगङ्गा गुणसत्तरङ्गा ।
प्रक्षालयन्ती कलिकश्मलौघं हृष्टानकार्षीत् सुमनःसमूहान् ॥

---

१ श्रीयशोविजयग्रन्थमालायां मुद्रितोऽयं ग्रन्थः । एतन्निर्माणसमयस्तु—

"श्रीमद्विक्रमवत्सरे तिथितिथौ शुक्लद्वितीयातिथौ
पूर्वाह्णे मृगलाञ्छने मृगशिरःशृङ्गाग्रशृङ्गारिणि ।
शुक्रस्याहनि शुक्रमासि, नगरे श्रीसागरेऽहम्मदा-
वादे निर्मितपूर्तिरेष जयताद् ग्रन्थः सुधीवल्लभः" ॥ १४ ॥

इति तत्प्रशस्तिश्लोकेन स्फुटं विनिर्णीयते ।

२ अयं ग्रन्थः कर्तृभिः षोडशाधिकपञ्चदशशतमिते वर्षे व्यधायि, यदाहुस्तत्रैव ते—

" एषां श्रीसुगुरूणां प्रसादतः षट्-कु-तिथिमिते वर्षे ।
जग्रन्थ ग्रन्थमिमं सुगमं श्रीरत्नशेखरः सूरिः " ॥ १२ ॥

३ एतद्ग्रन्थविरचितिसमयं तत्कर्तारः प्रान्त एवं विनिवेदयन्ति—

" पारावार-कर-स्मरेषु-हिमरुग्वर्षेऽतिहर्षाद् व्यधाद्
विज्ञानां हृदयङ्गमं च सुगमं क्लृप्तेन्दिरासंगमम् " ।

येन प्रक्लृप्ताः स्तुतयः स्तवाश्च गाम्भीर्यभृन्नव्यसदर्थसार्थाः ।
श्रीसिद्धसेनादिमहाकवीनां कृतीर्मतीद्धा अनुचक्रिरे ताः ॥
सद्युक्तिभृत्संस्कृतजल्पशक्तिः सहस्रनाम्नां कथनैकशक्तिः ।
तात्कालिकी नव्यकवित्वशक्तिर्न यं विनाऽन्यत्र समीक्ष्यतेऽस्य ॥
विद्या न साऽऽस्ते निरवद्यताभृत् कला न सा चाऽस्ति वरा धरायाम् ।
यस्यां न यस्याऽङ्गिगणार्चितस्य बुद्धिर्विशुद्धा प्रसरीसरीति ॥
मेधाविनः सन्ति परःसहस्रा अदूष्यवैदुष्यधरा धरायाम् ।
परं न यस्य प्रसरत्प्रकर्षप्रज्ञस्य विज्ञस्य तुलाभृतः स्युः ॥
तं वाचकं सूरिपदार्हमर्हन्मतोन्नतिस्फातिकरं विमृश्य ।
वचोऽनुमेने सुमना महेभ्यराट्श्रीदेवराजस्य गणाधिराजः ॥
अथादसौ धाम निकाममन्तश्चित्तं प्रहृष्टः कृतिनां गरिष्ठः ।
स्राक् प्राहिणोत् कुङ्कुमपत्रिकाश्च कीर्त्या समं भूमितलेऽखिलेऽपि ॥
समागमन् सज्जनाश्च तेनाऽऽहूताः प्रभूताः परिपूतचित्ताः ।
तदा च रूपास्तसुपर्वगर्वैस्तैस्तत्पुरं स्वःपुरवद् विरेजे ॥
भेर्याद्यवाद्यानि जगर्जुरूर्जस्वलानि मङ्गल्यरवाऽतुलानि ।
समं च तैः स्राक् सुकृतानि तानि पुराकृतानि प्रथितानि तस्य ॥
वातोर्मिवेल्लच्चुचिकेतनानि निकेतनानि व्यवहारिनेतुः ।
बभासिरे तस्य गुणान्वितस्य श्रद्धोज्ज्वलानीव लसन्मनांसि ॥
तदा च सुत्रामपुरस्य शोभां शुभां बिभर्ति स्म पुरं तदुच्चैः ।
पदे पदे यत्प्रमदप्रदात्री निरीक्ष्यतेऽखर्वसुपर्वराजिः ॥
सर्वाङ्गचार्वाभरणाभिरामा रामाः सकामाः प्रददुस्तदानीम् ।
न केवलं सद्धवलानि सर्वश्रोतृश्रुतीनामपि च प्रमोदम् ॥
महोत्सवेषु प्रथितेषु तेषु समन्ततः संततमद्भुतेषु ।
सोत्कर्षहर्षेण पुरात् पुराणः शोकस्तदानीं निरकासि सद्यः ॥
मुहूर्तघस्रेऽथ रमासनाथयुगादिनाथस्य पृथूच्चचैत्ये ।
अमण्डि नन्दिर्गुरुभिस्तदानीमुर्व्यां च गुर्वी स्वयशःसमृद्धिः ॥
महामहौघे प्रसरत्यनल्पे मङ्गल्यजल्पेऽखिलबन्दिनां च ।
श्रीवाचकानां वरसूरिमन्त्रं प्रादाद् मुदा श्रीतपगच्छनाथः ॥
सङ्घाधिपश्रीयुतदेवराजः सदावदातैरवदातकीर्तिः ।
उत्कर्षतो दानजलं प्रवर्षन् प्रावृड्घनाभो ददृशे तदानीम् ॥
माणिक्यरत्नैः प्रवरैश्च चारैर्विभूषणैर्न्यक्कृतदूषणैश्च ।
प्रचक्रिरे तेन नरेन्द्रकल्पाः कल्पाङ्घ्रिपाभेन वनीपकौघाः ॥
मुक्ताफलैर्निर्मलकान्तिकान्ताचिरन्नरत्नैर्विशदाक्षतैश्च ।

वर्धापयामासुरसीमरूपाः स्त्रियः श्रियः सद्द्युतिभिर्गुरूंस्तान् ॥
गर्जत्यूर्जितवर्यतूर्यनिकरे दिक्चक्रकुक्षिंभरि-
ध्वाने सद्धवलध्वनौ च नितरां प्रोत्सर्पति स्त्रीमुखात् ।
हूहूतुम्बुरुजैत्रगायनगणैर्विस्तार्यमाणे च स-
ङ्गीते श्रीगुरवो विनेयसहिताः श्रीधर्मशालां ययुः ॥
प्राज्यत्पेशलखण्डिकामृदुलसन्नर्मप्रतिष्ठानिका-
श्रीखण्डोज्ज्वलपट्टमुख्यसिचयैश्चञ्चत्प्रभासञ्चयैः ।
रम्यश्रीयुतसोमसुन्दरमहासूरीश्वराणां व्यधात्
पूजां श्रीश्रितदेवराजमहिमा श्रीदेवराजस्तदा ॥
पक्कान्नैर्विविधैः स धीरमुकुटः सद्गन्धकूरोत्करै-
र्दालिस्फातिततैः ससौरभघृतैर्व्योलामृतैश्चामितैः ।
श्रीसङ्घं सकलं कलङ्करहितश्रीर्जेमयामास त-
त्पूजां चीरचयैर्व्यधाच्च गणनातीतैः प्रतीतैर्गुणैः ॥
श्रीमान् सूरिपदे पदेऽथ यशसां कारापिते श्रीगुरो-
रादेशाद् मुनिसुन्दरव्रतिवरश्रीसूरिणा संयुतः ।
युक्तः पञ्चशतीमितैश्च शकटैरुद्यद्भटैर्भूयसा
सङ्घेनाप्यनघेन तूर्णमचलत् श्रीतीर्थयात्रां प्रति ॥
भेर्याद्यूर्जितहृद्यवाद्यनिनदैर्व्योमाङ्गणं गर्जयन्
रङ्गत्तुङ्गतुरङ्गमक्रमखुराघातैः क्षितिं कम्पयन् ।
चञ्चद्दूर्णसुवर्णदण्डकलशैर्देवालयैरुन्नतैः
शोभां बिभ्रदद्भ्रशुभ्रयशसा शुक्लं सृजन् क्ष्मातलम् ।
श्रीशत्रुञ्जयपर्वतेऽपि च गिरौ श्रीरैवते दैवतं
श्रीनाभेयजिनं निरस्तवृजिनं नेमीश्वरं भास्वरम् ।
नत्वा तत्र महोत्सवान् नवनवान् कृत्वा च दत्त्वा धनं
भूत्वा संघपतिः कृती निजगृहं चागात् स सङ्घोऽनघः ॥
श्रीगच्छेन्द्रगिरा सुधारसकिरा शिष्योत्करैः संयुता-
गर्वाखर्वकुवादिसिन्धुरघटावित्रासपञ्चाननाः ।
पूर्णेन्दुप्रतिमानना घनजनाह्लादप्रकर्षप्रदाः
श्रीमन्तो मुनिसुन्दराह्वगुरवः क्षोणौ विहारं व्यधुः ॥

दशमे सर्गे च—

श्रीसोमसुन्दरयुगोत्तमसूरिपट्टे श्रीमान् रराज मुनिसुन्दरसूरिराजः ।
श्रीसूरिमन्त्रवरसंस्मरणैकशक्तिर्यस्याभवद् भुवनविस्मयदानदक्षा ॥
श्रीरोहिणीति विदिते नगरे ततेतिपश्चात्कृतेः किल चमत्कृतहृत् पुरेशः ।

ऊरीचकार मृगयाकरणे निषेधं प्रावर्तयन्निखिलनीवृति चाप्यमारिम् ॥
प्रागेव देवकुलपाटकपत्तने यो मारिरूपदवदर्ल दलयाञ्चकार ।
श्रीशान्तिकृत्स्तवनतोऽप्यनतोत्तमाङ्गभूपालमौलिमणिघृष्टपदारविन्दः ॥
श्रीमानदेवशुचिमानसमानतुङ्गमुख्यान् प्रभावकगुरून् स्मृतिमानयद् यः ।
श्रीशासनाभ्युदयदमथितावदातैस्तैस्तैश्चमत्कृतिकरैः कुमुदावदातैः" ॥

श्रीसोमचारित्रगणिगुम्फिते गुरुगुणरत्नाकरकाव्ये—

"अथ श्रीमुनिसुन्दरसूरीश्वराणां सर्वगुणसंपूर्णानामपि
कियद्गुणवर्णनम्—

अध्यात्मकल्पद्रुमवत्गुरुर्वावलीविचित्रास्तपतिस्तवादीन् ।
ग्रन्थान् बहून् प्रेथुरजिह्ममत्या येऽपास्तवाचस्पतिदर्पदीप्त्या ॥ ६७ ॥
श्रीसूरिमन्त्रस्मरणातिदोषान् षष्ठाष्टमादींश्च तपोविशेषान् ।
प्रत्यक्षतामाययुरार्यपद्मावत्यादिदेव्यः प्रमदेन येषाम् ॥ ६८ ॥
निर्माय यैः शान्तिकरं स्तवं नवं निवारिता मारिरिहाऽतिदुस्तरा ।
ध्यानात् तथा तिड्डुभरेतिरञ्जसा जाग्रद्गुणैर्जैनमतप्रभावकैः ॥ ६९ ॥

पीयूषयूषमधुरात्मगिरा दुरन्त-
मानेमुपामिह विमोहविषं हरन्तः ।
भव्योत्सवं भुवि विहारविधिं सृजन्तः
श्रीमानतुङ्गगुरुवद् महिमर्धिमन्तः ॥ ७० ॥

सल्लुल्लाभमनिभश्रुतसंविदेका-
ऽऽलोकात् समीक्ष्य मुनिसुन्दरसूरिराजाः ।
स्वाधय्युमापुरमुमापुरनामधेयं
ग्रामं क्रमादनुपमं तमुपागमंस्ते ॥ ७१ ॥

श्रीदेवविमलगणिभिर्गुम्फिते हीरसौभाग्यमहाकाव्ये चतुर्थे सर्गे—

"पट्टश्रियाऽस्य मुनिसुन्दरसूरिशक्रे
संप्राप्तया कुवलयप्रतिबोधदक्षे ।
कान्तेव पद्मसुहृदः शरदिन्दुबिम्बे
प्रीतिः परा व्यरचि लोचनयोर्जनानाम् ॥ १२४ ॥

---

१ श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमालायां मुद्रितम् । इदंनिर्माणसमयस्त–
" आक्षेपाद् विधु-वेद-वर्ष्म-वसुधावर्षे सुभिक्षोद्भवे "
इति ग्रन्थान्तभागे कर्तृभिरेव स्पष्टं निष्टङ्कितः ।

योगिनीजनितमार्युपद्रवं येन शान्तिकरसंस्तवाद्धि ।
धर्षणाद्दिव तपर्तुसमो नीरवाहनिवहेन जक्तिरे ॥ १२५ ॥
बाल्येऽपि यस्मिन् सरस्वतीवत्सुरिवाऽवधानानि यदत्र सहस्रम् ।
अष्टोत्तरं चतुर्लिकानिनादशतं स्म येनेति धियां निधिर्यः ॥ १२६ ॥
अलम्भि याम्यां दिशि येन कालीसरस्वतीति बिरुदं गुणैर्यः ।
रवेरुदीच्यामिव तत्र तेजोऽतिरिच्यते यत्पुनरत्र चित्रम्" ॥ १२७ ॥

श्रीधर्मसागरोपाध्यायग्रथितायां तपागच्छपट्टावल्यां च—

"येनानेकमासादप्रतचकारक्तारक्षाकिमगुरवाधेबन्धमर्येनोभिदगुरनौषिदास-नाशोकभेरीसमवसरणसरोवराऽष्टमहाप्रातिहार्यादिस्त्वांपिशर्ताचन्द्रककमयोगाद्य-नेकचित्राक्षरस्यक्षरपत्रावर्गपरिहाराशनेकस्तवमयविदशनरङ्गिणीविज्ञप्तिनामधेया-ष्टोत्तरशतहस्तामितो लेखः श्रीगुरूणां प्रेषितः । चातुर्वर्ण्यवंशसारनिधिकल्पद्रुमशा-रत्नाकरप्रमुखग्रन्थकारकः । स्तम्भतीर्थे दफरखानेन वादिगोकुलषण्ढ इति भणितः । दक्षिणस्यां कालीसरस्वती इति प्राप्तबिरुदः । अष्टवर्गगणनायकत्वानन्तरं वर्षत्रिकं युगप्रधानपदव्युदयोऽति जनैरुक्तः । अष्टोत्तरशतचतुर्लिकानादोपलक्षकः । बाल्येऽपि सहस्राभिधानधारकः । सन्तिकरमिति समहिमस्तवनकरणेन योगिनीकृतमार्युपद्रवनिवारकः । चतुर्विंशतिवारं विधिना सूरिमन्त्राराधकः । तेष्वपि चतुर्दशवारं यदुपदेशतः स्वस्वदेशेषु चम्पकराजदेपाधारादिराजभिरमारिः प्रवर्तिता । सीरोहीदिशि सहस्रमल्लराजेनाप्यमारिप्रवर्तने कृते सति येन तिड्डकोपद्रवो निवारितः" ।

उक्तसूरीणां जन्म-दीक्षादिसमयोऽपि श्रीमद्धर्मसागरोपाध्यायैर्निजे तपागच्छपट्टावलीग्रन्थ एवमुदटङ्कि—

"श्रीमुनिसुन्दरसूरेर्वि० षट्त्रिंशदधिके चतुर्दशशत (१४३६) वर्षे जन्म । त्रिचत्वारिंशदधिके (१४४३) व्रतम् । षट्षष्ट्यधिके (१४६६) वाचकपदम् । अष्टसप्तत्यधिके (१४७८) द्वात्रिंशत्सहस्र (३२०००) टङ्कव्ययेन वृद्धनगरीयसं० देवराजेन सूरिपदं कारितम् । त्र्युत्तरपञ्चदशशत (१५०३) वर्षे का० शु० प्रतिपद्दिने स्वर्गभाक्" ।

एतेनैतेषां सूरिवर्याणां सत्तासमयो विक्रमात् पञ्चदशशताब्दीरूप इति स्पष्टं विनिश्चीयते । संवदन्ति चैतत् स्वयं सूरयोऽपि तत्र तत्र स्वीयग्रन्थविरचनाकालमुपनिबध्नन्तः- तथाहि— अत्रैव (गुर्वावल्याम्)—

"रस-रस-मनुमितवर्षे मुनिसुन्दरसूरिणा कृता पूर्वम् ।

मध्यस्थैरवधार्यो गुर्वालीयं जयश्रीदा ॥ ४१३ ॥

मित्रचतुष्ककथायामपि च–

"वेदाष्टमनुमितेऽब्दे मुनिसुन्दरसूरिभिः सुगुरुवृत्तम् ।
भव्यानुग्रहहेतोः श्रेयःप्राप्त्यै व्यधायियम्" ॥ १ ॥

एभिः पूज्यपादैरन्येऽपि विद्वत्तापरिपूर्णा बहवो ग्रन्था जग्रन्थिरे, तत्रैतावन्तस्त्विदानीमप्युपलभ्यन्ते–

१ त्रैविद्यगोष्ठी ।	२ अध्यात्मकल्पद्रुमः ।
३ उपदेशरत्नाकरः सटीकः ।	४ जयानन्दचरित्रम् ।
५ मित्रचतुष्ककथा ।	६ चतुर्विंशतिजिनस्तोत्रम् ।
७ जिनस्तोत्ररत्नकोषः ।	८ शान्तिकरस्तोत्रम् ।

इयं च द्वितीयावृत्तिः प्रथमावृत्तेः, शास्त्रविशारदजैनाचार्यश्रीविजयधर्मसूरीश्वराणामेकस्याः प्राचीनाया अतिशुद्धाया हस्तलिखितप्रतेश्चावलम्बनेन सम्यक् संशोध्य मुद्रिता, तथापि 'मनुष्यसहभूर्भ्रान्तिर्दुर्निवारा' इति या काचित् स्खलनाऽत्र संजाता भवेत् तां कृपां विधाय धीधनाः परिशोधयन्तु–

इति प्रार्थयन्ते–
यशोविजयजैनग्रन्थमालाव्यवस्थापकाः ।

अर्हम्

श्रीविजयधर्मगुरुभ्यो नमः ।

श्रीमुनिसुन्दरसूरिविरचिता

गुर्वावली ।

जयश्रियं रातु जिनेन्द्रचन्द्रमाः स वर्द्धमानप्रभुरद्भुतां सताम् ।
निजाऽभिधानाऽनुगुणास्तनोति यः स्तुतक्रमः प्रार्थितसौख्यसम्पदः॥१॥
पदारविन्दं सकलेष्टसाधकं प्रणम्य तस्यैव जगत्प्रभोर्मुदा ।
तदीयसन्तानकियद्गुरुक्रमस्तवेन कुर्वे स्ववशाः शिवश्रियः ॥ २ ॥
शिवानि तस्याऽऽदिमशिष्यनायकस्तनोतु सङ्घाय स गौतमो गुरुः ।
गणाधिपख्यातिधरोऽपि शङ्करो बभूव लोके पुरुषोत्तमश्च यः ॥ ३ ॥
जाते समं वीरजिनेन वादे विभावयामो जयमेव तस्य ।
अगोत्रजोऽप्येष यदस्य कोशं रत्नत्रयाढ्यं स्ववशीचकार ॥ ४ ॥
क्षमाधरेन्द्रस्तनुतां स पञ्चमः श्रीमान् सुधर्मा २ गणभृत् सुखश्रियम् ।
विभाति गङ्गेव यदुत्थसन्ततिः पुरः पुरो [1]विस्तृतिभाक् स्वपाविनी॥५॥
शिष्योऽस्य जम्बू ३ र्ददतां शिवं सतामपश्चिमः केवलसम्पदः पतिः ।
न्ययुङ्क्त यः पुण्यवसूनि रक्षितुं प्रभुर्विवेकी परिमोषिणोऽप्यहो ! ॥६॥
आरक्षको वीरविभोर्न जम्बूसमोऽभवत् पञ्चशतानि चौरान् ।
चक्रे समं यश्चरणे नियम्य शिवाध्वरक्षैकरतान् मुमुक्षून् ॥ ७ ॥
प्राव्राजीद् यो भगवान् परिहृत्य द्रविणकोटिनवनवतिम् ।
सञ्चीनतजनकजननीजायाचौरादिसम्बोधः ॥ ८ ॥
प्रभुः स जीयात् प्रभवो ४ महामतिर्जम्बूगुरोः कोशहरः सुचौरराट् ।
यो रत्नकोटीः परिमुच्य गेहगा रत्नत्रयं मानसभूरथमप्यलात् ॥ ९ ॥

---

१ विस्तर इति च पाठः ।

शय्यम्भव५स्तत्पदमण्डनः सतां तनोतु तातो मनकस्य सम्पदः ।
अजीगमद् यो जिनराजदर्शनं सुदर्शनं मुक्तिरमानिदर्शनम् ॥ १० ॥
सूरिर्यशोभद्र६इति प्रसिद्धः शिष्यस्तदीयः स ददातु भद्रम् ।
गजाऽब्धिचन्द्र१४८प्रमिते गुरुर्यो बभूव वर्षे जिनमोक्षकालात् ॥११॥

सम्भूतविजयनामा ७ तस्य विनेयस्तनोतु शं प्रथमः ।
यत्पदपद्मोपान्ते प्रव्रजितः स्थूलभद्रगुरुः ॥ १२ ॥
अपश्चिमः पूर्वभृतां द्वितीयः श्रीभद्रबाहुश्च ७ गुरुः शिवाय ।
कृत्वोपसर्गादिहरस्तवं यो ररक्ष सङ्घं धरणार्चितांह्रिः ॥ १३ ॥

निर्यूढसिद्धान्तपयोधिराप स्वर् यश्च वीरात् खनगेन्दुवर्षे १७० ।
तयोर्विनेयः कृतविश्वभद्रः श्रीस्थूलभद्रश्च ८ ददातु शर्म ॥ १४ ॥
स्त्रीसङ्गवह्नावपि यस्य शीलद्रुमोऽभवत् पल्लवपेशलश्रीः ।
सूत्राच्च पूर्वाणि चतुर्दशाऽपि बभार यो दर्शितलब्धिलीलः ॥१५॥
(त्रिशेषकम्)

तिथिद्विसङ्ख्ये २१५ त्रिदिवं गतस्य तस्याऽब्दके वीरजिनेन्द्रमुक्तेः ।
महागिरि ९ स्तत्प्रथमो विनेयः श्रियेऽभवद् यो जिनकल्पिकल्पः ॥१६॥
जीयात् सुहस्ती९ च गुरुर्द्वितीयो योऽबूबुधत् सम्प्रतिभूविभुं तम् ।
अचीकरद् यो जिनसद्मरम्यां पृथ्वीं त्रिखण्डाधिपतिः सुदाता ॥१७॥
स गुरुर्विधुनिधिपाणिप्रमिते २९१ वीराद् गतोऽब्दके स्वर्गम् ।
सुस्थितसुप्रतिबुद्धौ कोटिककाकन्दिकौ शिष्यौ १० ॥ १८ ॥

तस्याऽभूतां चोभौ कोटिकनामाऽभवच्च तद्गच्छः ।
कोट्यंशः श्रीवज्रं यावदभूत् सूरिमन्त्रो यत् ॥ १९ ॥
तत्रेन्द्रदिन्नसूरिः११श्रीदिन्न१२श्चाभवत् पदे तस्य ।
सिंहगिरि१३स्तस्यापि हि वज्रस्वामी१४ च तच्छिष्यः ॥२०॥
या प्रज्ञा यच्च सौभाग्यं यः प्रभावश्च या मतिः ।
श्रीमद्वज्रगुरावासंस्तानि नाऽन्यत्र विष्टपे ॥ २१ ॥

---

१ 'कोटीशः' इत्यपि । २ 'प्रभा' इति च ।

नभोगविद्याकृतसङ्घरक्षः स वज्रशाखाप्रभवस्य मूलम् ।
ददातु भद्रं दशपूर्व्यधीशो बाल्येऽपि जातिस्मृतिमान् सुरार्च्यः ॥२२॥
स्वर्वेदद्वीपुमिते५८४स वर्षे यातो जिनात् प्रेष्य निजं विनेयम् ।
सोपारके श्रीमति वज्रसेनं तदा चतुर्बन्धुविबोधहेतोः ॥ २३ ॥
श्रीवज्रसेना१५च्च ततो बभूवुः कुलानि चत्वारि सुविस्तृतानि ।
नागेन्द्रचान्द्रे अथ नैर्वृतं च वैद्याधरं वादिजसूरिनाम्ना ॥ २४ ॥
विचित्रशाखाकुलगच्छमूलं नैके बभूवुर्गुरवश्च तेषु ।
प्रणम्य तांश्चान्द्रकुलेऽथ सूरीन् स्तवीमि कांश्चित् क्रमतो गणेन्द्रान् ॥
नखर्तुवर्षेऽथ६२० जिनाद् दिवं स श्रीवज्रसेनोऽधिगतः श्रियेऽस्तु ।
श्रीचन्द्रसूरि १६ श्च पदे तदीयेऽभवद् गुरुश्चन्द्रकुलस्य मूलम् ॥२६॥
एवं क्रमेण गुरवः प्रोक्ताः क्वचन क्रमान्तरेणापि ।
भव्यानां भवभीतिं हरन्तु तन्यन्तु च श्रेयः ॥२७॥
अथो गुरुश्चन्द्रकुलेन्दुदेवकुलादिवासोदितनिर्ममत्वः ।
सामन्तभद्रः१७श्रुतदिष्टशुद्धतपस्क्रियः पूर्वगतश्रुतोऽभूत् ॥ २८ ॥
वृद्धस्ततोऽभूत् किल देवसूरिः १८ शरच्छते विक्रमतः सपादे १२५ ।
कोरण्टके यो विधिना प्रतिष्ठां शङ्कोर्व्यधाद् नाहडमन्त्रिचैत्ये ॥२९॥
प्रद्योतनः सूरि१९ रभूत् पदेऽस्य ततोऽपि चासीद् गुरुमानदेवः २० ।
यस्यांसयोर्गीःकमले समीक्ष्य साक्षात्प्रतिष्ठासमये पदस्य ॥ ३० ॥
भ्रंशोऽस्य भावीति विचारणातो विखिन्नचित्तं गुरुमाकलय्य ।
तत्याज यो भक्तकुलात्तभिक्षामाजीवितान्तं विकृतीश्च सर्वाः ॥ ३१ ॥
(युग्मम्)

पद्मां जयां च विजयामपराजितां च
साक्षात्तदंह्रिसमुपास्तिपरां निरीक्ष्य ।
नारीवृतोऽयमिति निर्मितदुर्विकल्पं
कश्चिद् नरं लघुविमुग्धमशिक्षयंस्ताः ॥ ३२ ॥
घर्षांसु नड्डूलपुरस्थितोऽपि शाकम्भरीनाम्नि पुरे प्रभूताम् ।
तदागतश्राद्धगणार्थनातः शान्तिस्तवाद् मारिमपाहरद् यः ॥ ३३ ॥

य: संयमाढ्यमुनिपञ्चशतीगणेन्द्र:
सर्वातिशायिमहिमा गुणरत्नवार्द्धि: ।
निन्ये जिनेश्वरमतं परमां प्रतिष्ठां
श्लाघ्य: स कस्य न गुरु: खलु मानदेव: २० ॥३४॥

आसीत् ततो दैवतसिद्धिरुद्ध: श्रीमानतुङ्गोऽथ गुरु:२१ प्रसिद्ध: ।
भक्तामराद् बाणमयूरविद्याचमत्कृतं भूपमबोधयद् य: ॥ ३५ ॥

भयहरत: फणिराजं यश्चाकार्षीद् वशम्वदं भगवान् ।
भक्तिभरेत्यादिनमस्कारस्तवहृद्धबहुसिद्धि: ॥ ३६ ॥

जज्ञे चैत्ये प्रतिष्ठाकृन्नेमेर्नागपुरे नृपात् ।
त्रिभिर्वर्षशतै:३००किञ्चिदधिकैर्वीरसूरिराट् २२ ॥ ३७ ॥

क्रमाद् बभूवुर्जयदेव २३ देवानन्दौ २४ गुरु विक्रमसुरिराट् २५ च ।
नरादिसिंह२६श्च गुरुर्नरादिसिंहे पुरे बोधिताहिंस्रयक्ष: ॥ ३८ ॥

खोमाणभूभृत्कुलजस्ततोऽभूत् समुद्रसूरि: २७ स्ववशं गुरुर्य: ।
चकार नागह्रदपार्श्वतीर्थं विद्याम्बुधिर्दिग्वसनान् विजित्य ॥ ३९ ॥

अभूद् गुरु: श्रीहरिभद्रमित्रं श्रीमानदेव: पुनरेव सूरि: २८ ।
यो मान्द्यतो विस्मृतसूरिमन्त्रं लेभेऽम्बिकास्यात् तपसोज्जयन्ते ॥४०॥

जज्ञे श्रीविबुधप्रभोर्गुरु २९ रद:पट्टे च विद्यानिधि-
र्विश्वानन्दकरो गुणैरथ जयानन्द ३० स्तत: सूरिराट् ।
नड्डूलाह्वपुरे प्रतिष्ठितवरश्रीनेमिचैत्यस्ततो-
ऽप्यासीद् वर्षशतै रविप्रभगुरु:३१श्रीविक्रमात् सप्तभि:७००॥४१॥

अजनि रजनिजानिर्नागरब्राह्मणानां
विपुलकुलपयोधौ श्रीयशोदेवसूरि: ३२ ।
प्रवरचरणचारी भारतीकण्ठनिष्का-
भरणविरुदधारी शासनोद्द्योतकारी ॥ ४२ ॥

प्रद्युम्नसूरिश्च ततो बभूव प्रद्युम्नदर्पानलवारिवाह: ।
प्रणीतसद्युक्त्युपधानवाच्यग्रन्थश्च तस्मादपि मानदेव: ॥ ४३ ॥

(केचिदिदं सूरिद्वयमिह न वदन्ति)

ततः प्रसिद्धोऽजनि चित्रकूटे स हेमसिद्धिर्विमलेन्दुसूरिः ३३ ।
अपूजयद् यं विषमेऽपि वादे सद्यो जिते गोपगिरेर्नरेन्द्रः ॥ ४४ ॥
तत्पट्टभूपाकृदभूद् मुनीनां त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदाऽपि ।
उद्द्योतनः सूरि ३४ रवग्रहीनविद्यानदीविश्रमसिन्धुनाथः ॥ ४५ ॥
समस्त्यथो शैलकुलावचूलः श्रीअर्बुदस्तीर्थपवित्रितात्मा ।
नानापुरग्रामतटाकवापीधुनीवनभ्राजिततुङ्गमौलिः ॥ ४६ ॥
कथं भवेद् नो हिमधामभूभृतस्तनूभुवः क्षोणिधरेषु राजता ।
नीचैर्लुठद्भिः किल यस्य सर्वतः पादा निषेव्या विविधैः क्षमाधरैः॥४७॥
यन्मूर्ध्नि गोपीगणकेलिगीतश्रीमद्युगादीशगुणामृतानाम् ।
ग्रहाः प्रयान्तश्चिरपानलोलाः सर्वेऽपि वाञ्छन्ति शनैश्चरत्वम् ॥४८॥
यदुग्रशृङ्गेषु मृगैश्चरद्भिर्मिलन्विधोरङ्कमृगः प्रयातः ।
हयैर्हयाश्चार्करथस्य युक्ताः स्वजातिजाऽऽतिथ्यसुखं लभन्ते ॥ ४९ ॥
यदुच्चमौलिस्थितकाननेषु तमीषु सर्वासु विभान्ति वृक्षाः ।
शाखागणान्तर्गततारकौघा इवाऽखिलर्तूद्गतपुष्पगुच्छाः ॥ ५० ॥
विभाति नानाविधनन्दनाश्रितो यो भद्रशालावलिभिस्तथाऽऽचितः ।
परिस्फुरन्निष्प्रमपाण्डुकम्बलो विभ्रत्सुमेरोरतिशायिनीं श्रियम् ॥ ५१ ॥
यन्मौलिमौलिः प्रभुरादिमोऽर्हतां चकास्ति नागेन्द्रमुखैः प्रतिष्ठितः ।
उच्चैः पदं यान्ति निनंसयाऽपि मे पराङ्मुखाश्चाध इतीव दर्शयन् ॥५२॥
चतुर्नवत्याऽभ्यधिकैः शरच्छतैः श्रीविक्रमार्काद् नवभिः स सूरिराट् ।
पूर्वावनीतो विहरन्नथागमद् यात्राकृते तस्य गिरेरुपत्यकाम् ॥ ५३ ॥

टेलीखेटकसीमसंस्थितवटस्याधः पृथोस्तत्र सः
प्राप्तः श्रेष्ठतमं मुहूर्तमतुलं ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिपत् ।
सूरीन् सौवकुलोदयाय भगवानष्टौ जगुस्त्वेककं
केचिद् वृद्धगणोऽभवद्वटगणाभिख्यस्तदादि९९४त्वऽयम् ॥५४॥

न्यग्रोधगच्छेऽथ बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः ३५प्रथमो मुनीन्द्रः ।
श्रीसूरिमन्त्रातिशयर्द्धिधारी विश्वोपकारी गणिसंपदाढ्यः ॥ ५५ ॥
चरित्रशुद्धिं विधिवज्जिनागमाद् विधाय भव्यानभितः प्रबोधयन् ।

चकार जैनेश्वरशासनोन्नतिं यः शिष्यलब्ध्याऽभिनवोऽनु गौतमः॥५६॥

नृपाद् दशाग्रे शरदां सहस्रे १०१० यो रामसैन्याह्वपुरे चकार।

नाभेयचैत्येऽष्टमतीर्थराजबिम्बप्रतिष्ठां विधिवत् सदर्च्यः॥ ५७॥

चन्द्रावतीभूपतिनेत्रकल्पं श्रीकुङ्कुणं मन्त्रिणमुच्चऋद्धिम्।

निर्मापितोत्तुङ्गविशालचैत्यं योऽदीक्षयत् शुद्धगिरा प्रबोध्य॥५८॥

एकोनविंशः प्रभुवर्धमानात् श्रीचन्द्रसूरि१९र्गणनायकोऽभूत्।

बभूव तस्मादनु चैकविंशः सूरीश्वरोऽयं किल सर्वदेवः ४०॥५९॥

श्रीप्रद्युम्नसूरिं सदुपधानग्रन्थकारकश्रीमानदेवसूरिं केचिद् न वदन्ति तन्मते, एकोनविंशः प्रभु०

एकोनविंशश्च ततोऽपि जज्ञे सूरीश्वरोऽयं किल सर्वदेवः३८इति पाठः।

श्रीसम्भूतविजयसूरि श्रीभद्रबाहुसूरि १ श्रीआर्यमहागिरिसूरि श्रीसुहस्तिसूरि २ श्रीसुस्थितसूरि श्रीसुप्रतिबुद्धसूरि ३ रूपयुगलत्रये एकैकस्यैव सन्तानप्रवर्तकपट्टभृतः सूरेर्गणने–

श्रीवर्द्धमानादिह षोडशोऽभूत् श्रीचन्द्रसूरिः खलु गच्छनेता।

एकोनविंशश्च ततोऽपि जज्ञे सूरीश्वरोऽयं किल सर्वदेवः ३५॥

इति पाठः।

अत्रैव श्रीप्रद्युम्नसूरिसदुपधानग्रन्थकर्तृश्रीमानदेवसूरिगणने च–

श्रीवर्द्धमानादिह षोडशोऽभूत् श्रीचन्द्रसूरिः१६किल गच्छनेता।

बभूव तस्मादनु चैकविंशः सूरीश्वरोऽयं किल सर्वदेवः ३७॥५९॥

इति वा पाठः।

अयं चात्र गण्यते, विशेषं तु विशेषज्ञा विदन्ति।

गच्छश्च तस्य बहुसूरिमुनीश्वराद्यै-
राढ्यस्त्वतो भुवि दधौ क्रमतः प्रसिद्धिम्।
विज्ञैर्बृहद्गण इति स्तुतिमाप्यमानः
सर्वैर्बृहत्तरतया चरितैर्गुणैश्च॥ ६०॥

शिष्यस्तत्र बभूव सद्गुणनिधिः श्रीसर्वदेवप्रभोः

'व्रतो' इति च।

रूपश्रीरिति भूपदत्तविरुदः श्रीदेवसूरिः ३८प्रभुः ।
जज्ञेऽस्मान्महिमोदधिः पुनरपि श्रीसर्वदेवो ३९गुरु-
स्तस्माद् दिग्द्विरदोपमाः समभवन्नष्टौ च सूरीश्वराः ॥ ६१ ॥
आद्यो यशोभद्रगुरुर्वितन्द्रः ४०सूरिर्द्वितीयः किल नेमिचन्द्रः ४० ।
ताभ्यामभूत् श्रीमुनिचन्द्रसूरिः ४१ स्वशेमुषीतर्जितनाकिसूरिः ॥६२॥
उक्तं च–
"गुरुबन्धुविनयचन्द्राध्यापकशिष्यं स नेमिचन्द्रगुरुः ।
यं गणनाथमकार्षीत् स जयति मुनिचन्द्रसूरिगुरुः" इति ॥६३॥
यशोभद्रं च संप्राप्तो यशोभद्रगणाधिपः ।
चिन्तामणिमिव प्राप्य यं शिष्यं भुवनोत्तमम् ॥ ६४ ॥
श्रीविनयचन्द्रवाचकविन्ध्यगिरेस्ते जयन्तु किल पादाः ।
भद्रगजकलभलीलां श्रीमुनिचन्द्रो दधौ येषु ॥ ६५ ॥
सौवीरपायीति तदेकवारिपानाद् विधिज्ञो विरुदं बभार ।
जिनागमाम्भोनिधिधौतबुद्धिर्यः शुद्धचारित्रिषु लब्धरेखः ॥ ६६ ॥
संविग्नमौलिर्विकृतीः समस्तास्तत्याज देहेऽप्यममः सदा यः ।
विद्वद्विनेयालिधृतप्रभावः प्रभागुणौघैः किल गौतमाभः ॥ ६७ ॥
हरिभद्रसूरिरचिताः श्रीमदनेकान्तजयपताकाद्याः ।
ग्रन्थनगा विबुधानामप्यधुना दुर्गमा येऽत्र ॥ ६८ ॥
सत्पञ्जिकादिपद्या विरचनया भगवता कृता येन ।
मन्दधियामपि सुगमास्ते सर्वे विश्वहितबुद्ध्या ॥ ६९ ॥
षट्तर्की परितर्ककेलिरसिको यः शैववादीश्वरं
प्रज्ञाऽधःकृतवाक्पतिं नृपसभे जित्वोग्रहेत्वाशुगैः ।
प्रत्यक्षं विदुषां चकार विजयश्रीभाजनं शासनं
वन्द्योऽसौ मुनिचन्द्रसूरिसुगुरुः केषां न मेधाजुषाम् ॥७०॥
आनन्दसूरिप्रमुखा मुनीश्वराः श्लाघ्या न केषामिह तस्य बन्धवः ।
ये दीक्षिताः श्रीमुनिचन्द्रसूरिणा प्रतिष्ठिताः सूरिपदे च शिक्षिताः॥७१॥
अष्टद्वयेशमिते ११७८ ऽब्दे विक्रमकालाद् दिवं गतो भगवान् ।

श्रीमुनिचन्द्रमुनीन्द्रो ददातु भद्राणि सङ्घाय ॥ ७२ ॥

तस्मादभूदजितदेवगुरु ४२ र्गरीयान्
प्राच्यस्तपःश्रुतनिधिर्जलधिर्गुणानाम् ।
श्रीदेवसूरिरपरश्च जगत्प्रसिद्धो
वादीश्वरोऽस्तगुणचन्द्रमदोऽपि बाल्ये ॥ ७३ ॥

येनार्दितश्चतुरशीतिसुवादिलीला-
लब्धोल्लसज्जयरमामदकेलिशाली ।
वादाहवे कुमुदचन्द्रदिगम्बरेन्द्रः
श्रीसिद्धभूमिपतिसंसदि पत्तनेऽस्मिन् ॥ ७४ ॥

स्याद्वादरत्नाकरतर्कवेधा मुदे स केषां नहि देवसूरिः ।
यतश्चतुर्विंशतिसूरिशाखं यस्यैव नाम्ना विदितं बभूव ॥ ७५ ॥

वेदमुनीशमितेऽब्दे ११७४ देवगुरुर्जगदनुत्तरोऽभ्युदितः ।
श्रीमुनिचन्द्रगुरोरिति शिष्या बहवोऽभवन् विदिताः ॥ ७६ ॥

तेष्वादिमाद् विजयसिंहगुरु ४३ र्बभासे
विद्यातपोभिरभितः प्रथमोऽथ तस्मात् ।
सोमप्रभो ४४ मुनिपतिर्विदितः शतार्थी-
त्यासीद् गुणी च मणिरत्नगुरुर्द्वितीयः ॥ ७७ ॥

प्रज्ञापराभूतसुपर्वसूरिः श्रीसर्वदेवात् स किलाष्टमोऽभूत् ।
मुदं भदन्ताः ! ददतां तदेवं बृहद्गणस्य प्रभवः क्रमेण ॥ ७८ ॥

इति श्रुतः सच्चरणश्रियः पदं न दीनताभाक् पुरुषोत्तमालयः ।
अमेयभास्वद्गुणरत्नसङ्गतो बृहद्गणो वारिधिवद् बभूव सः ॥ ७९ ॥

अभूत् तदुल्लासनलालसोदयो विनेयवृत्तिर्मणिरत्नसद्गुरोः ।
गवां विलासैरमृतं निदर्शयन् श्रीमान् जगच्चन्द्रगणेन्द्रचन्द्रमाः ॥ ८० ॥

स सौम्यमूर्तिः सकलागमानां सूत्रेष्वधीती परिनिश्चितार्थः ।
संविग्नमौलिर्दधते स्म सूरेर्गुणान् समग्रान् गणिसम्पदश्च ॥ ८१ ॥

अथ कलिघनदुर्दिनावतारे प्रसरदसज्जडसञ्चये समन्तात् ।
प्रतिहतजिनराजभानुतेजोमहिमभरेऽनवबोध्य मुक्तिमार्गे ॥ ८२ ॥

निजगणसरणौ प्रमादपङ्के चरणरथं प्रविलोक्य गाढमग्नम् ।
गुरुरयमसमस्तबुद्धिधीर्धुर्वृषभ इवाऽपरमीक्षते सहायम् ॥ ८३ ॥
(युग्मम्)

अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।
चन्द्रगच्छेऽभवत् सूरिस्तस्माद् चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८४ ॥
कालाद् भुवनचन्द्राह्वस्तत्र जज्ञे गुरुर्गुणी ।
शुद्धसंयमधीस्तस्माद् देवभद्रश्च वाचकः ॥ ८५ ॥
संवेगरङ्गाऽम्बुधिधौतबुद्धिं जिनागमात् क्लृप्तचरित्रशुद्धिम् ।
विधीयमानाऽऽर्हतधर्मवृद्धिं शुद्धैर्गुणैः प्राप्तजगत्प्रसिद्धिम् ॥ ८६ ॥
अधीतिनं सारजिनागमानां सूत्रेषु चाऽर्थेषु च वेदिनं च ।
आम्नातिनं साधुविशुद्धसामाचार्यां प्रवृत्तं च यथावदस्याम् ॥८७॥
श्रीदेवभद्राभिधवाचकेन्द्रं तं श्रीजगच्चन्द्रगुरुः प्रबुद्धः ।
अथोपसम्पद्विधिना प्रपद्य स तद्द्वितीयो धुरमस्य दध्रे ॥ ८८ ॥
(विशेषकम्)

समुद्धृतः सोऽथ धुरोत्तमाभ्यां ताभ्यामभूत् सर्वधुरीणकाभ्याम् ।
स्वारूढनिस्सङ्ख्यमुमुक्षुमोक्षपुरेन्दिराप्रापणशक्तिशाली ॥ ८९ ॥
एवं रामगुणः स लक्ष्मणनतः शुद्धक्रियां स्वप्रियां
प्रौढोद्यत्कलिनाऽरिणा *वनभुवः किञ्चिद् प्रमादाद् हृताम् ।
तीर्त्वा मोहमहाम्बुधिं रिपुमिमं जित्वाऽधिरुह्य श्रय-
श्चानिन्ये स्वगणालये किल जगच्चन्द्रो गणेन्द्रस्तदा ॥ ९० ॥
कलौ युगान्तोपमितेऽवतीर्णे प्रमादपङ्काकुलमोहवार्द्धेः ।
तथाऽऽर्हतं शासनमुद्दधार स भूतलं त्वादिमहावराहः ॥ ९१ ॥
गुरुर्ममत्वं न कदापि भेजे ग्रामे कुले वा नगरे च देशे ।
शरीरशय्योपधिषु प्रमादं स दूरयन् गां विजहार चाऽथ ॥ ९२ ॥
तुलारोहेऽत्र योऽभोक्ति नीचत्वं भास्वतोऽपि हि ।
इतीव जगति ग्रैधे स तुलातिक्रमं व्यधात् ॥ ९३ ॥

---

* पक्षेऽवनभुव इति बोद्धव्यम् ।

समानपदयोगेऽपि तत्प्रभां नाऽऽपुरन्यके ।
मेपयाने समानेऽपि भास्वानुच्चोऽमितोऽन्यथा ॥ ९४ ॥
यावज्जीवितमाचामाम्लतपोऽभिग्रही व्यधात् तानि ।
द्वादशवर्पाण्यङ्केऽप्यसमोऽसौ श्लाघ्यधीर्भगवान् ॥ ९५ ॥
तदादिबाणद्विपभानुवर्षे १२८५ श्रीविक्रमात् प्राप तदीयगच्छः ।
बृहद्गणाह्वोऽपि तपेतिनाम श्रीवस्तुपालादिभिरर्च्यमानः ॥ ९६ ॥
वीरात्खरेष्वश्वधरामितेऽब्दे १७५५ श्रीचन्द्रगच्छस्य ततो बभूव ।
तादृक्तपस्कर्मत एव तस्य गुरोस्तपानाम जगत्प्रसिद्धम् ॥ ९७ ॥
श्रीचन्द्रगच्छोऽथ बृहद्गणश्च तपागणश्चेत्यधुना स वाच्यः ।
चान्द्रं कुलं कोटिकनाम्नि गच्छे वाज्री च शाखेति पुरा प्रसिद्धिः॥९८॥

गणं प्रमादो न न जाड्यमेपणा-
दोपा न तस्मिन् गणनायकेऽवति ।
न वादिनो वा तमिहोपदुद्रुवुः
सुरक्षकं क्षेत्रमिवाण्डजव्रजाः ॥ ९९ ॥
कलिद्विपा भग्नपदस्थितिस्त्रसन्
परासुतासन्नदशोऽपि तं गणम् ।
दुर्गं नु लब्धाऽस्य विभोः समाश्रया-
च्चरित्रधर्मः पुनरुज्जिजीव सः ॥ १०० ॥

श्रीदेवेन्द्रमुनीन्द्रो गच्छे विजयेन्दुनामकश्चापि ।
श्रीदेवभद्रवाचकमुख्या भूषाकृतस्तस्य ॥ १०१ ॥
चारित्रोद्धरणसखेऽभ्यधिकं श्रीदेवभद्रगणिराजे ।
बहुमानं वहमानो गुरुवद्गणनां चकारैपः ॥ १०२ ॥
देवभद्रगणीन्द्रोऽपि संविग्नः सपरिच्छदः ।
गणेन्द्रं श्रीजगच्चन्द्रमेव भेजे गुरुं मुदा ॥ १०३ ॥
जात्यज्ञानतपस्तेजा हीरवत् स गुरुर्व्यभात् ।
तेन हीरजगच्चन्द्रसूरिरित्यभवत् श्रुतः ॥ १०४ ॥

विशेषश्चैवं श्रूयते—

देव्या गिरो भवनगं स्वधियाऽधिगम्य
सारस्वतं किमपि यन्त्रमगम्यमन्यैः ।
तस्याः प्रसादवशतो नृपतेः सभाया-
माघाटनामनि पुरे चतुरङ्गवादे ॥ १०५ ॥
द्वात्रिंशतं विकटदिक्पटवादिराजान्
द्राग् सार्ववैद्यविदुरानजयत् क्रमात् सः ।
भग्नो न हीर इव कैश्चिदिति प्रसिद्धं
भूपात् तदाऽऽप विरुदं किल हीरलेति ॥ १०६ ॥
(युग्मम्)

तेन स्वस्य पदे न्यस्तौ देवेन्द्रविजयेन्दुकौ ।
सूरीन्द्रौ शासने भातौ जम्बूद्वीपे रवी इव ॥ १०७ ॥

शिष्येऽन्यदा सर्वधुरीणधुर्यौ देवेन्द्रसूरौ स गणस्य भारम् ।
विन्यस्य विश्वस्य हृराविवेन्द्रः स्वःशर्म भेजेऽथ शिवाय वोऽस्तु ॥१०८॥
अथो जगच्चन्द्रमुनीन्द्रपट्टभृत् श्रीमान् स देवेन्द्रगुरुः ४६ शमाम्बुधिः ।
नाम्ना गुणैरप्यभवद् गुरोः समो महाप्रभाभूः शिवभूतिदायकः ॥१०९॥
स दिशुते बालसुधाकरप्रभः प्रभुर्भवाघःकृतिकर्मनिर्मितौ ।
सदर्चनीयो विबुधालितुष्टिकृद् निरःअनेकोवितपुण्यसत्कलः ॥ ११० ॥
समग्रविद्यातपसां प्रणेतृताप्रणीतसन्मानसविस्मयाऽद्वयः ।
स जग्रसेऽन्याखिलसूरिमण्डलीमहांसि भाग्यन्महिमैककान्तिभिः ॥१११॥

सोऽभूद् गुरुः कोऽपि नवः कविस्तुतो
मित्रारमाध्यस्थ्यधरो बुधप्रियः ।
तत्त्वोक्तिभिर्नास्तिकदर्शनं क्षिपन्
शिवङ्करो मार्गयुतोऽपि देहिनाम् ॥ ११२ ॥

किं सर्वागमदुग्धवारिधिभवाः स्फारा लहर्यो ह्यमूः
किं मोहाहिविषोर्मिमूर्च्छितजगज्जीवातवोऽग्र्याः सुधाः ।
किं वा शासनसौधभासनचणा दीप्राः प्रदीपश्रियो
भावध्वान्तभिदः सतामिति मतिं तेनुस्तदीया गिरः ॥ ११३ ॥

श्रीस्तम्भतीर्थकुमरप्रासादे सर्ववेदनिर्णेतुः ।
व्याख्यानेऽस्याऽष्टादशशतानि मुखपोतिका आसन् ॥ ११४ ॥
वाचकपदं द्विधापि च दधति सुघोपाढ्यहेमकलशगणौ ।
सभ्येषु वस्तुपालादिषु नौवित्तद्विजादिषु च ॥ ११५ ॥
षट्दर्शनिसाधारणबोधकृतस्तस्य सद्गुरोर्वाचः
सौभाग्यमाहिमभारं तदाऽभजन् कञ्चनाऽमेयम् ॥ ११६ ॥
सारवृत्तिदशाः कर्मग्रन्थदीपास्तमोहराः ।
तस्य प्रवचनावासे भान्ति प्रेष्ठार्थदर्शकाः ॥ ११७ ॥
नानास्तवनप्रकरणरत्नानि समुद्धृतानि समयाब्धेः ।
पुरुषोत्तमेन तेनाऽलङ्कृतये शासनस्यासन् ॥ ११८ ॥
पञ्चाशिकासिद्धविचारवाच्या भाष्याणि वृत्तं च सुदर्शनायाः ।
उपासकानां दिनकृत्यसूत्रवृत्ती च टीकाऽपि च धर्मरत्ने ॥ ११९ ॥
देवेन्द्राङ्का श्राद्धयामोघभङ्गिग्रन्थाद्याऽन्याप्यस्त्यनेकाऽस्य सृष्टिः ।
एवं नानाग्रन्थसोपानपङ्क्त्या स्वारोहं तन्मुक्तिसौधं व्यधात् सः ॥१२०॥
(युग्मम्)

योऽभूत् तदीयोऽथ लघुः सतीर्थ्यस्तदाऽऽग्रहादाऽऽप्तपदप्रतिष्ठः ।
सूरिः सुविद्वान् विजयेन्दुनामा प्रावर्त्तयत् सोऽथ पृथक् स्वशाखाम् १२१

इति चेह तत्सम्बन्धः श्रूयते तथाहि–

पुरा विजयचन्द्रोऽभूद् वस्तुपालस्य मन्त्रिणः ।
सचिवो लेख्यके देये क्षिप्तः कारागृहेऽन्यदा ॥ १२२ ॥
देवभद्रगणीनां स द्विधा शिक्षाकृतेऽर्पितः ।
नाम्ना विजयचन्द्रोऽभूत् प्राक् तदाप्याप्तशास्त्रवित् ॥ १२३ ॥
श्रीजगच्चन्द्रगच्छेशैः शिष्यवात्सल्यशालिभिः ।
न्यस्तः सूरिपदे देवभद्रगण्युपरोधतः ॥ १२४ ॥
साहाय्यायाऽपि देवेन्द्रः सूरीन्द्राणां गणाऽवने ।

---

१ 'देवभद्रगणीन्द्रैः स बोधितो मन्त्रिराजतः ।
विमोच्य श्रीजगच्चन्द्रसूरिपार्श्वेऽग्रहीद् व्रतम्' ॥ १२३ ॥ इत्यपि पाठः ।

अर्हयुत्वाग्निपिद्धोऽपि वस्तुपालेन मन्त्रिणा ॥ १२५ ॥
श्रीजगच्चन्द्रसूरीन्द्रे स्वर्गतेऽसावनेहसम् ।
कियन्तं विनयी जज्ञे श्रीदेवेन्द्रगणेश्वरे ॥ १२६ ॥
विहरत्यन्यदा तस्मिन् गणेन्द्रे मालवे चिरम् ।
तस्थौ श्रीस्तम्भतीर्थेऽसौ पूजितः पूर्वसंस्तुतैः ॥ १२७ ॥
चैत्यादिद्रव्यसंस्कारदूषिता बृहतीति या ।
प्रसिद्धा तत्र शालाऽभूद् वृद्धगच्छगुरुस्थितेः ॥ १२८ ॥
पार्श्वस्थाऽवस्थता मुक्ता त्यक्ता शुद्धक्रियादृतौ ।
श्रीजगच्चन्द्रसूरीन्द्रैर्देवेन्द्रगुरुणाऽपि सा ॥ १२९ ॥
तस्यां लोकानुरोधेन नित्यवासप्रमादभाक् ।
आत्मसात्कृतलोकोऽसौ तस्थौ द्वादशवत्सरीम् ॥ १३० ॥
सामाचारीं स दुष्पालां किञ्चिच्छिथिलयन्नपि ।
गच्छमावर्जयामासानुकूलाचरणादिभिः ॥ १३१ ॥
गुर्वादेशं विना दीक्षादीनि कार्याणि चाऽसृजत् ।
आगतेऽथ गणाधीशे विनयं नाकरोत् तथा ॥ १३२ ॥
नोदितो नित्यवासेऽपि निर्ममेत्यादि सोऽपठत् ।
आचारभ्रंशभीरुस्तत् श्रीदेवेन्द्रगणाधिपः ॥ १३३ ॥
संविग्नपरिकराढ्यो बोधानर्हं प्रमादिनं ज्ञात्वा ।
पुस्तकशालादियुतं तं मुक्त्वाऽस्थात् पृथग्वसतौ ॥ १३४ ॥
(युग्मम्)

देवेन्द्रसूरिसुगुरोः ख्याताः शिष्यास्तु वृद्धशालायाः ।
संविग्नत्वाच्च गुरुर्विज्ञैरर्च्यः स एवासीत् ॥ १३५ ॥
विजयेन्दुविनेयाश्च ख्याता मुग्धेषु वृद्धशालायाः ।
विज्ञाः पुनर्जगुस्तान् लघुगुरुशालाभवान् युक्तम् ॥ १३६ ॥
संग्रामसौवर्णिकपूर्वजस्तदा पार्थक्यमालोक्य गुरुद्वयस्य तत् ।
श्रयामि कं नन्विति संशयाकुलः सदैवतं बिम्बमुपास्थिताऽर्हतः ॥१३७

१ 'वहिर्भ्रष्टैव धिक् कलिम्' इत्यपि ।

देवेन्द्रसूरिर्भरतोत्तमो गुरुर्युगोत्तमाभो भविता महान्वयः ।
तमेव सेवस्व यदीहसे शिवं तमादिदेशेति च देवता निशि ॥ १३८ ॥
दत्तशुद्धवसतिस्ततोऽभजत्तं गुरुं स बहुनैगमान्वितः ।
दापितस्वजनसंयमो मुदेतीभ्यभीमप्रमुखाः परेऽपि च ॥ १३९ ॥
श्रीदेवेन्द्रमुनीन्दोर्विद्यानन्दादयोऽभवन् शिष्याः ।
लघुशाखायां तु गुरोर्विजयेन्दोश्च त्रयः पट्टे ॥ १४० ॥
श्रीवज्रसेनसूरिः पद्मेन्दुः क्षेमकीर्तिसूरिश्च ।
रुद्रविश्वमिते १३३२ वर्षे विक्रमतः कल्पटीकाकृत् ॥ १४१ ॥
अथ हेमकलशसूरिस्तत्पदमौलिर्गुरुर्यशोभद्रः ।
रत्नाकरस्ततोऽपि च शिष्यो रत्नप्रभश्चाऽस्य ॥ १४२ ॥
मुनिशेखरस्तदीयः शिष्यः श्रीधर्मदेवसूरिरपि ।
श्रीज्ञानचन्द्रसूरिः सूरिः श्रीअभयसिंहश्च ॥ १४३ ॥
अथ हेमचन्द्रसूरिर्जयतिलकाः सूरयस्ततो विदिताः ।
जिनतिलकसूरयोऽपि च सूरिर्माणिक्यनामा च ॥ १४४ ॥
कालानुभाववशतः शाखापार्थक्यचेतसो ह्यधुना ।
सर्वे ते गुणवन्तो ददतां भद्राणि मुनिपतयः ॥ १४५ ॥
अथ वृद्धगुरोः शाखा प्रस्तुता स्तूयतेऽग्रतः ।
विनयातिक्रमो नास्ति यस्यां काले कलावपि ॥ १४६ ॥
देवेन्द्रसूरिः स गुरुर्गुणोत्तरो बभूव संवेगरसानिकेतनम् ।
समुद्धरन् धीरतयोग्रदुःषमापङ्कौघसंपाति जिनेन्द्रशासनम् ॥१४७॥
विश्वैकस्पृहणीयरूपसुभगां त्रैलोक्यकुक्षिम्भरिं
तत्कीर्तिं नु विधाय शेषदलकैश्चक्रे विधातोज्ज्वलान् ।
कैलासं भुजगेश्वरं हरमिभं वाहं च नाकिप्रभोः
क्षीराम्भोनिधिमिन्दुकुन्दकुमुदप्रालेयशङ्खादिकान् ॥ १४८ ॥
किं त्रातुं समवातरत् सुगतवद् वीक्ष्याऽर्दितं शासनं
स्वं सर्पत्कलिना गतोऽपि हि शिवं श्रीमान् सुधर्मा भुवि
किं वाऽयं गुरुगौतमः किमथवा श्रीवीरनेता स्वयम्

तस्मिन्नित्यभवन् युगोत्तमगुणाधारे विकल्पाः सताम् ॥ १४९ ॥
निश्शेषस्वपरागमार्थनिलयः षट्तर्क्यभिज्ञाग्रणीः
कोशः सद्गुणिसंपदां त्रिजगतः सारैरिवात्तैः कृतः ।
भारत्याश्च रणश्रियश्च भरतोत्कृष्टः पतिः सोऽभव-
न्नान्यस्त्वाऽऽर्हतशासनोपनिपदस्तस्योपमानं गुरोः ॥ १५० ॥
प्रायेण वंशाः पृथवोऽपि मूलतः परे तनुत्वं दधते पुरः पुरः ।
अमुष्य वंशस्तु दधौ विशालतां मूले तनीयानपि चाग्रतोऽग्रतः॥१५१॥
तथाहि—
अथागमद् सूरिरयं विदूरयंस्तमस्तति मालवमण्डलावनौ ।
तत्रोज्जयिन्यां जिनचन्द्रसंज्ञयाऽभवद् महेभ्यो जिनसाधुभक्तिभृत् ॥
अस्ति वीरधवलाह्वयस्य स स्वाङ्गजस्य करपीडनोत्सवम् ।
कारयन्नसमरूपया समं यावदिभ्यगजपालकन्यया ॥ १५३ ॥
तावदेव स गुरोः समागमं संनिशम्य नतयेऽगमद् सुतः ।
संनिपीय च सुदेशनासुधां मोहतापविलयात् प्रबुद्धवान् ॥ १५४ ॥
भीतो भवाद् तस्य गुरोः पदान्ते स मानयित्वा पितरौ प्रवीणः ।
ततः प्रवव्राज विहाय जम्बूरिव स्वबन्धून् रमणीं वृतां च ॥ १५५ ॥
विद्यानन्दाभिधः पाणिखविश्वाऽब्दे १३०२ स दीक्षितः ।
क्रमाद् विद्याम्बुधिर्जज्ञे गणिसंपत्पदं मुनिः ॥ १५६ ॥
भीमसिंहोऽनुजोऽप्यस्य गुरुणा तेन बोधितः ।
दीक्षितो धर्मकीर्त्याह्वो मुनिरासीद् गुणोदधिः ॥ १५७ ॥
धरासारतरे तुङ्गचङ्गचैत्यालिशालिनि ।
प्रह्लादनपुरेऽथागात् स गुरुर्विहरन् क्रमात् ॥ १५८ ॥
श्रीकरीयुतसुखासनयानाः कुर्वते चतुरशीतिमितेभ्याः ।
तत्र तद्गणपतेरुपदेशाद् धर्मकर्म विविधं जनताश्च ॥ १५९ ॥
प्रह्लादनविहारे तु सौवर्णकपिशीर्षके ।
तदा मूढकमानाश्चाक्षताः प्रत्यहमागमन् ॥ १६० ॥
प्रतिगोणि तु देवस्य दायं पूगीफलं जनाः ।

ददतो ददिरे प्रायो मणान्यहनि षोडश ॥ १६१ ॥
भोगं पाञ्चशतीसंख्यवीसलप्रियिकं तथा ।
प्रत्यहं ससृजुः श्राद्धाः पूजामित्यपरामपि ॥ १६२ ॥
अथान्यदा प्रौढविचित्रपुण्यप्रवीणसङ्घप्रथितार्थनाभिः ।
गणाधिनेताऽभिमतं स विद्यानन्दं मुनीन्द्रं गुणलक्ष्मिपात्रम् ॥१६३॥
श्राद्धैर्महेन्द्रैरिव निर्मितोत्सवैः प्रमोदि विश्वं स्वपदे न्यवीविशत् ।
प्रह्लादनोर्वीपतिचैत्यमण्डपे त्रिदन्तभूमीमितवत्सरे१३२३ नृपात् १६४
केचित् १३०४ प्राहुः; तथा च-वेदाऽभ्रवह्निक्षितिवत्सरे १३०४नृपादिति पाठः विशेषनिर्णयं तु विशेषज्ञा विदन्ति ।
गुरोर्विनेयस्य च तैर्गुणैस्तदा सुरैः प्रहृष्टैर्महिमा व्यधीयत ।
यत्कुङ्कुमाम्भः स ववर्ष मण्डपस्तदार्चिलीनं वसनेषु कोविदैः॥१६५॥
अम्बा पात्रावतीर्णावक् महिमानं सुरैः कृतम् ।
तज्जनेभ्यस्तदा प्रीता गुणैस्तद्गुरुशिष्ययोः ॥ १६६ ॥
विन्यस्य तं शासनभासनेन्दुमिव प्रबोधाय गतः स भास्वान् ।
क्षेत्रान्तरं स्वर्गमिपाच्छिवं च संघस्य देवेन्द्रगुरुस्तनोतु ॥ १६७ ॥
तादृग्गुणस्य स गुरोः स्वर्गतिमवगत्य सत्यभक्त्याऽस्मिन् ।
सङ्घाधिपभीमोऽन्न वर्षाणि द्वादशात्याक्षीत् ॥ १६८ ॥
तत्पट्टेऽथो स प्रसिद्धप्रभावः श्रीमान् विद्यानन्दसूरिः४७श्रिये स्तात् ।
नव्योद्भिन्नं यं द्विषं वीक्ष्य मोहश्छन्नश्छन्नः क्वापि भीतश्चचार ॥१६९॥
विद्यानार्यो हृदयभवनेऽस्यास्तसंख्याः समन्ता-
दालिङ्ग्यैताः कथमपि गुणास्तद्वराश्चाप्यवात्सुः ।
तत्सम्भूतास्त्वतिबहुतया सद्यशोऽपत्यसङ्घा-
स्त्रेधेऽप्यस्मिन् जगति न ममुः स्थानयोगाद्विवृद्धिः ॥ १७० ॥
विद्यानन्दाभिधं तेन कृतं व्याकरणं नवम् ।
भाति सर्वोत्तमं स्वल्पसूत्रं बह्वर्थसंग्रहम् ॥ १७१ ॥
वेलेवोल्लासिनी तद्वीस्तैविद्यापारसागरे ।
चिक्षेप प्रोन्मदान् दूरं वादिनः कर्करानिव ॥ १७२ ॥

शिष्योऽथ देवेन्द्रगुरोर्द्वितीयकः
श्रीधर्मघोषः ४७ सुकृताङ्घ्रिपोषकः ।
शोषं नयन्नन्ययशः सरस्वती-
योगान् बभौ पल्लवयन् वसन्तवत् ॥ १७३ ॥
दैवात् त्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः
शैलद्विविश्वशरदि १३२७ स्वगुरुद्वयेऽपि ।
यो वाचकोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रि-
सूरेर्जघान किल मत्सरिणां कदाशाः ॥ १७४ ॥
स च श्रीधर्मकीर्त्याह्वः श्रीविद्यानन्दबान्धवः ।
जित्वा मत्सरिणः शक्त्या भविश्वाब्देऽ १३२८भवद्गणी ॥१७५॥
तपस्क्रियोत्कर्षितसद्गुणश्रिया प्रकृष्टसौभाग्यरमानिकेतनम् ।
समृद्धयोऽष्टावपि तं युगोत्तमं समं श्रिता निर्मितकार्मणा इव ॥१७६॥
अथान्यदा मालवमण्डलावनेर्विभूषणे मण्डपदुर्गनामनि ।
पुरे स पृथ्वीधरसाधुमार्हतं प्राबूबुधद् धर्ममुदारधीर्गुरुः ॥ १७७ ॥
त्रिकालवेत्ता भगवान् स पञ्चमव्रतेऽपि लक्षा द्रविणस्य मुत्कलाः ।
अनाढ्यमप्येतमचीकरत् प्रभुः प्रपन्नसम्यक्त्वचतुस्त्रिकव्रतम् ॥१७८॥
स च क्रमाद् मालवमण्डलेशितुः प्रजाभिरर्च्यं सचिवत्वमाश्रितः ।
बभूव ऋद्धया धनदोपमो हि किं न ज्ञानिनां भाग्यवतां च गोचरे ? १७९
भुवं स चैत्यैर्हृदयानि सद्गुणैर्मनीषिणां व्याप च कीर्तिभिर्दिशः ।
धनैश्च कोशान् प्रशशास च प्रभूनपि क्षमाया विदितोरुषड्गुणः॥१८०॥
स षट्सहस्र्याधिकजीर्णटङ्कायुतत्रयस्याथ मुदा व्ययेन ।
श्रीधर्मघोषे स्वगुरौ समेतेऽन्यदा प्रवेशोत्सवमाततान ॥ १८१ ॥
प्रसेदुपाऽसौ गुरुणाऽर्पितक्रमः क्रमाऽववृद्धद्रविणव्ययास्पदः ।
अचीकरच्चैत्यचतुष्टयाधिकाशीतिं स्फुरच्छारदवारिदभ्रमाम् ॥१८२॥
अनुत्तरैस्तैः किल चिन्त्वनातिगैरुदारधीरैश्चरितैरसस्मरत् ।
चिराद् व्यतीतं हरिषेणचक्रिणं स सम्प्रति चापि कुमारभूपतिम्॥१८३॥

१ 'षण्मासा स्वगुरुस्वर्गात्' इति वा पाठः ।

मौक्तिकश्रीसमायुक्तजिननायकमण्डिताः ।
हारा इव विहारास्ते भान्ति भूभामिनीहृदि ॥ १८४ ॥

कोटाकोटिरिति प्रसिद्धमहिमा शान्तेश्च शत्रुञ्जये
श्रीपृथ्वीधरसंज्ञया सुरगिरौ श्रीमण्डपाद्रौ तथा ।
प्रासादा वहवः परेऽपि नगरग्रामादिषु प्रोन्नता-
भ्राजन्ते भुवि तस्य मुक्तिवलभीनिःश्रेणिदण्डा इव ॥ १८५ ॥

अत्र श्रीपृथ्वीधरसाधुकारितप्रासादस्थानसंख्यामूलनायकजिननामादि वाच्यम् , पूज्यगुरुश्रीसोमतिलकसूरिपादैः कृतं स्तोत्रमवतार्य पठनीयम्;

तच्चेदम्-

श्रीपृथ्वीधरसाधुना सुविधिना दीनादिषूद्दानिना
भक्तश्रीजयसिंहभूमिपतिना स्वौचित्यसत्यापिना ।
अर्हद्भक्तिपुषा गुरुक्रमजुषा मिथ्यामनीषामुषा
सच्छीलादिपवित्रितात्मजनुषा प्रायःप्रणश्यद्रुषा ॥ १८६ ॥

नैकाः पौषधशालिकाः सुविपुला निर्मापयित्रा सता
मन्त्रस्तोत्रविदीर्णलिङ्गविकृतश्रीपार्श्वपूजायुजा ।
विद्युन्मालिसुपर्वनिर्मितलसद्देवाधिदेवाह्वय-
ख्यातज्ञाततनूद्भवप्रतिकृतिस्फूर्जत्सपर्यासृजा ॥ १८७ ॥

त्रिःकाले जिनराजपूजनविधिं नित्यं द्विरावश्यकं
साधौ धार्मिकमात्रकेऽपि महतीं भक्तिं विरक्तिं भवे ।
तन्वानेन सुपर्वपौषधवता साधर्मिकाणां सदा
वैयावृत्त्यविधायिना विदधता वात्सल्यमुच्चैर्मुदा ॥ १८८ ॥

श्रीमत्सम्प्रतिपार्थिवस्य चरितं श्रीमत्कुमारक्ष्मा-
पालस्याप्यथ वस्तुपालसचिवाधीशस्य पुण्याम्बुधेः ।
स्मारं स्मारमुदारसम्मदसुधासिन्धूर्मिषून्मज्जता
श्रेयःकाननसेचनस्फुरदुरुप्रावृड्भवाम्भोमुचा ॥ १८९ ॥

सम्यङ्न्यायसमार्जितोर्जितधनैः सुस्थानसंस्थापितै-
र्ये ये यत्र गिरौ तथा पुरवरे ग्रामेऽथवा यत्र ये ।

प्रासादा नयनप्रसादजनका निर्मापिताः शर्मदा-
स्तेषु श्रीजिननायकानभिधया सार्द्धं स्तुवे श्रद्धया ॥ १९० ॥
(पञ्चभिः कुलकम्)

श्रीमद्विक्रमतस्त्रयोदशशतेष्वब्देष्वतीतेष्वथो
विंशत्याऽभ्यधिकेषु मण्डपगिरौ शत्रुञ्जयभ्रातरि।
श्रीमानादिजिनः १ शिवाङ्गजजिनः श्रीउज्जयन्तायिते
निम्बस्थूरनगेऽ२थ तत्तलभुवि श्रीपार्श्वनाथः ३ श्रिये ॥ १९१ ॥
जीयादुज्जयिनीपुरे फणिशिराः ४ श्रीविक्रमाख्ये पुरे
श्रीमान्नेमिजिनो ५ जिनौ मुकुटिकापुर्यां च पार्श्वादिमौ ७।
मल्लिः शल्यहरोस्तु विन्धनपुरे ८ पार्श्वस्तथाऽऽशापुरे ९
नाभेयो वत ! घोषकीपुरवरे १० शान्तिर्जिनोऽर्यापुरे ११॥१९२॥
श्रीधारानगरेऽथ वर्द्धनपुरे श्रीनेमिनाथः पृथक् १२,१३
श्रीनाभेयजिनोऽथ चन्द्रकपुरीस्थाने १४ स जीरापुरे १५।
श्रीपार्श्वो जलपद्र १६ दाहडपुरस्थानद्वये १७ सम्पदं
देयाद्वीरजिनश्च हंसलपुरे १८ मान्धातृमूलेऽजितः १९ ॥ १९३॥
आदीशो धनमातृकाभिधपुरे २० श्रीमङ्गलाख्ये पुरे २१
तुर्यस्तीर्थकरोऽथ चिक्खलपुरे श्रीपार्श्वनाथः श्रिये २२।
श्रीवीरो जयसिंहसंज्ञितपुरे २३ नेमिस्तु सिंहानके २४
श्रीवामेयजिनः सलक्षणपुरे २५ पार्श्वस्तथैन्द्रीपुरे २६ ॥ १९४ ॥
शान्त्यै शान्तिजिनोस्तु ताल्हणपुरेऽ२७ रो हस्तनाये पुरे २८
श्रीपार्श्वः करहेटके २९ नलपुरे ३० दुर्गे च नेमीश्वरः ३१।
श्रीवीरोऽथ विहारके ३२ स च पुनः श्रीलम्बकर्णीपुरे ३३
खण्डोहे किल कुन्थुनाथ ३४ऋषभः श्रीचित्रकूटाचले ३५॥१९५॥
आद्यः पर्णविहारनामनि पुरे ३६ पार्श्वश्च चन्द्रानके ३७
वङ्कयामादिजिनोऽ३८ थ नीलकपुरे जीयाद् द्वितीयो जिनः३९।
आद्यो नागपुरेऽ४० थ मध्यकपुरे श्रीअश्वसेनात्मजः ४१
श्रीदर्भावतिकापुरेऽष्टमजिनो ४२ नागह्रदे श्रीनमिः ४३ ॥१९६॥

श्रीमल्लिर्धवलक्कनामनगरे ४४ श्रीजीर्णदुर्गान्तरे ४५
श्रीसोमेश्वरपत्तने च फणभृल्लक्ष्मा ४६ जिनो नन्दतात् ।
विंशः शङ्खपुरे जिनः ४७ स चरमः सौवर्तके ४८ वामन-
स्थल्यां नेमिजिनः४९शशिप्रभजिनो नासिक्यनाम्न्यां पुरि५०॥१९७॥
श्रीसोपारपुरेऽ५१ थ रूणनगरेऽ५२ थो रुङ्गलेऽ५३थ प्रति-
ष्ठाने पार्श्वजिनः ५४ शिवात्मजजिनः श्रीसेतुबन्धे ५५ श्रिये ।
श्रीवीरो वटपद्र ५६ नागलपुरे ५७ ष्टकारिकायां ५८ तथा
श्रीजालन्धर ५९ देवपालपुरयोः ६० श्रीदेवपूर्वे गिरौ ६१ ॥ १९८ ॥
चारूप्ये मृगलाञ्छनो जिनपति ६२ र्नेमिः श्रिये द्रोणते ६३
नेमी रत्नपुरेऽ६४ जितोऽर्बुकपुरे ६५ मल्लिश्च कोरण्टके ६६ ।
पार्श्वो ढोरसमद्रनीवृति ६७ सरस्वत्याह्वये पत्तने
कोटाकोटिजिनेन्द्रमण्डपयुतः ६८ शान्तिश्च शत्रुञ्जये ६९ ॥ १९९ ॥
श्रीतारापुर ७० वर्द्धमानपुरयोः ७१ श्रीनाभिभूसुव्रतौ
नाभेयो वटपद्र ७२ गोगपुरयो ७३ श्चन्द्रप्रभः पिच्छने ७४ ।
ओङ्कारेऽद्भुततोरणं ७५ जिनगृहं मान्धातरि त्रिक्षणं ७६
नेमिर्विक्कननाम्नि ७७ चेलकपुरे श्रीनाभिभू ७८ र्भूतये ॥ २०० ॥

इत्थं पृथ्वीधरेण प्रतिगिरिनगरग्रामसीमं जिनाना-
मुच्चैश्चैत्येषु विष्वग् हिमगिरिशिखरैः स्पर्द्धमानेषु यानि ।
बिम्बानि स्थापितानि क्षितियुवतिशिरःशेखराण्येष वन्दे
तान्यप्यन्यानि यानि त्रिदशनरवरैः कारिताऽकारितानि ॥२०१॥

इति पृथ्वीधरसाधुकारितचैत्यस्तोत्रं १६

काव्यं पूज्यश्रीसोमतिलकसूरिकृतम् ।

नभोगङ्गां रङ्गद्ध्वजसितपतत्रालिकलितां
स्रवच्चन्द्राश्माऽद्भिः स्फटिककलशेन्दुं च विशदः ।
शिरःकोटौ बिभ्रद् मरकतमणीनीलितगलः
श्रयेतु तस्य ज्योत्स्नाहरविलसितं चैत्यनिकरः ॥ २०२ ॥

किं वर्ण्यतेऽसौ मुहुरेकविंशतेर्व्ययाद् घटीनां कनकस्य यो मुदा।
अचीकरद्धैमंमयाऽऽदिमप्रभोः शत्रुञ्जये सद्म सुमेरुशृङ्गवत् ॥२०३॥
उदारमाख्यान्त्वऽथवाऽमितम्पचं तदङ्गजं झण्झणदेवमुत्तमाः।
शत्रुञ्जये रैवतकेऽप्यहो! ददौ सुवर्णरूप्यध्वजमेकमेव यः ॥ २०४ ॥
केचिदाहुः सुवर्णस्य स पट्पञ्चाशतं घटीः।
व्ययित्वा लीलयाऽपीन्द्रमालां परिदधौ मुदा ॥ २०५ ॥
दिशां त्रये कूर्मवराहशेषाः पृथ्वीं दधाना बहुकष्टभाजः।
तस्याश्चतुर्थ्यां दिशि धारकं तं पृथ्वीधरं प्राप्य मुदं दधुस्ते ॥ २०६ ॥
कैवल्यदानप्रतिभूजिनोक्तसमग्रशास्त्राऽवलिलेखनेन।
अबीभरत् सप्त स सारकोशान् सरस्वतीकेलिगृहानिवोच्चैः ॥ २०७ ॥
श्रीस्तम्भतीर्थे निवसन् प्रभावको वेषं स भीमः प्रजिघाय सङ्गराद्।
पृथ्वीधरस्याप्युचितं समर्चयन् शीलप्रपत्तौ निखिलान् सधर्मकान्॥२०८॥
युतः सुपत्न्या प्रथमिन्यभिख्यया तथैव साधर्मिकतां विभावयन्।
द्वात्रिंशवर्षोऽपि भटो जितस्मरः प्रपद्य शीलं तमथो स पर्यधात्॥२०९॥
प्रियापि साऽस्य प्रथमिन्यभिख्या ख्याता सतीषु प्रथमाऽऽत्तरेखा।
कदापि या क्वाऽपि न पुण्यकृत्यैरहीयताऽस्माद् गुरुदेवभक्ता ॥२१०॥
नित्यं त्रिर्जिनपूजनं गुरुनतिः साधर्मिकाऽभ्यर्चनं
दीनाद्युद्धरणं सुशास्त्रपठनं पर्वस्वथो पौषधः।
कृत्यानीति गुरूपदेशवशगः स द्विःप्रतिक्रान्तिकृत्
भूपालार्पितमालवाऽवनमहाचिन्तोऽप्यहो! निर्ममे ॥ २११ ॥
अनुत्तरोदारसमग्रसद्गुणः स पड्विधावश्यकतत्परः सदा।
नृरत्नमर्हद्गुरुभक्तिभाग् मतप्रभावकोऽलङ्करणं भुवोऽभवत् ॥ २१२ ॥
प्रबोधकोऽथास्य गुरुः स चाऽन्यदा दुष्टाङ्गनाभिर्वटकान् सकार्मणान्।
विहारितान् साधुजनैरतत्यजन् प्रगे शिलाखण्डमयाश्च तेऽभवन्॥२१३॥
ततोऽभिमन्त्र्यार्पितपट्टकासनास्ताः स्तम्भयित्वा दययाऽमुचन्नताः।
तथैव विद्यापुरकेशगुल्मकृन् स्त्रियोऽथ सङ्घार्थनया मुमोच सः॥२१४॥

१ 'शतिं घटीर्व्ययित्वा' इति च। २ 'द्वैमेयमादिमप्रभोः' इत्यपि पाठः।

क्वचित् पुरे द्वार्निशि शाकिनीभियाऽभिमन्त्र्य दीयेत ततोऽस्मृतेऽन्यदा।
गुरुस्तदुत्पाटितपट्टिवीक्षणे संस्तभ्य वाचा वशिता मुमोच ताः॥२१५॥
श्रीशारदालब्धवरो निशैकयाऽष्टभिः स कृत्वा यमकैरलङ्कृताः ।
स्तुतीर्जिनानां ज्ञमदज्वरौषधीरबूबुधद् गुर्जरराजमन्त्रिणम् ॥ २१६ ॥
सोमेशपत्तनगतः स्मरणानुभावात् सोऽध्यक्षतागमितजीर्णकपर्दिराजम् ।
मिथ्यात्वतो भवगमी चिरमेष मा भूरेवं प्रबोध्य विदधे श्रितजैनबिम्बम्२१७
शिष्यार्थनाविहितमन्त्रनुतिप्रभावाद्रत्नाकरोऽप्यकृत मण्युपदां तरङ्गैः ।
स्थानेऽस्य तत्तदतिथेः पुरुषोत्तमस्य गम्भीरताभिभवनाद् लुठतः पदाग्रे२१८

अथ च–

वल्गद्वेतालमालाविदलनकुशलः सिद्धझोटीङ्गवृन्द–
स्तन्त्रैर्मन्त्रैरमात्रैः समजनि विकटैश्चेटकैश्चोत्कटो यः ।
आकर्षोच्चाटवश्यादिभिरपि स तदा शक्तिभिः कोऽपि योगी,
कम्प्रीकुर्यात् त्रिलोकीं गिरिमपि चलयेच्छोषयेद्वारिधिं वा ॥२१९॥
निषिद्धसाधुस्थितिकोज्जयिन्यां श्वमूषकौत्वादिविकुर्वणाद्यैः ।
तं भाययन्तं स्वमुनीन् निबध्य प्रपीड्य मन्त्रैरमुचत् स नम्रम्॥२२०॥
(युग्मम्)

संक्षेपोऽयम् ; व्यासावदातस्त्वेवम्–

वल्गद्वेतालमालाविदलनकुशलः सिद्धझोण्टीङ्गवृन्द–
स्तन्त्रैर्मन्त्रैरमात्रैः समजनि विकटैश्चेटकैश्चोत्कटोऽथ ।
योगी कोऽप्युज्जयिन्यां नृपसचिवमुखैः पूजितः सर्वलोकै-
र्नानाशिष्यैः परीतोऽदधदणिमवशित्वेशताद्याश्च शक्तीः ॥२२१॥
स्वर्णाद्रिं शिरसा भिनद्मि निखिलानाकर्षयामि ग्रहान्
फूत्कृत्या दिवमुत्क्षिपामि च गिरीन् संशोषयाम्यम्बुधीन् ।
त्रैलोक्यं स्ववशीकरोमि विदधे स्वर्भूर्भुवो व्यत्ययं
देवेन्द्रैः सह लोठयामि पदयोर्ब्रह्मेशनारायणान् ॥ २२२ ॥
भो भो दर्शनिनः ! समस्ति पटुता कस्यापि चेत्तन्मया
सार्धं वादरणं करोत्वभिमतं कृत्वा पणं सोऽधुना ।

नोचेत्त्यकमदा मदीयमखिलाः सेवध्वमङ्घ्रिद्वयं
दूरं यात पलाय्य वाऽपि सकलान् नोचेद्गिलाम्येष वः ॥२२३॥
इति प्रतिज्ञां प्रवदन् मदात्तदा जगत्त्रयेऽप्यप्रतिमत्वतां विदन् ।
वित्रासिताऽन्याऽखिलदर्शनिव्रजो नैवोज्जयिन्यां स ससाह संयतान्॥२२४॥
श्रीधर्मघोषः प्रभुरन्यदाऽगमत् स तत्र धात्र्यां विहरन् महर्षियुक् ।
अमुष्य शिष्यांश्च स वीक्ष्य वर्त्मनि क्रुधा कुधीर्दष्टरदच्छदोऽवदत्॥२२५॥
इहागताः किं नु पुरे सिताम्बराः! विहाय मूढाः! विपुलं धरातलम् ।
मुमूर्षुगोधा नु निपादपाटकं न वीक्षितश्चेत्तदहं श्रुतोऽपि न ॥ २२६ ॥
पलाय्य तद्गच्छत मर्षयाम्यहं स रङ्ककाणामपराधमेककम् ।
भ्रूक्षेपमात्रादपि कम्पितामरोऽन्यथा पतङ्गिष्यथ मे रुषानले ॥ २२७ ॥
जगुर्मुनीन्द्राः प्रभवन्ति दुर्मते! सर्वज्ञपुत्रेषु न ते विभीषिकाः ।
मृगेषु सिंहस्य यथा हि विक्रमः स्फुरेत् तथा नो शरभार्भकेष्वपि ॥२२८॥
न योगिराजाऽन्यकुदर्शनिव्रजैः समानतां बिभ्रति सूनवोऽर्हतः ।
करैरपि ध्वान्तरिपोर्विलुप्यते न तारकाणामुदितैः किमु प्रभा ?॥२२९॥
प्रभुः किमद्यापि न नः श्रुतो जयी गुरुर्भवद्दर्पतमोदिवाकरः ।
यमेव विद्या निखिलाः समं श्रिताः सरित्पतिं सिन्धुगणा इवाधुना॥२३०॥
गतं गजेन्द्रस्य यथा न जम्बुकैर्नवा मृगैः शौर्यविजृम्भितं हरेः ।
नभःप्लुतिं नो मशकैर्गरुत्मतो रवेर्न खद्योतकरैर्द्युतां भरम् ॥ २३१ ॥
नगैर्न गाङ्गेयगिरेर्यथोच्चतां जलाशयैर्नो जलधेरगाधताम् ।
द्रुमैः प्रभावं नच कल्पशाखिनो न दुर्गतैः श्रीस्फुरितं च चक्रिणः॥२३२॥

यथा न भूतैर्ललितं सुरेशितु-
न तीर्थिकैस्तीर्थकृतोऽर्थदेशनाम् ।
समग्रविद्याविदुरैर्न नो गुरो-
स्तथाऽनुकर्तुं चरितं प्रगल्भ्यते ॥ २३३ ॥
ततो मुधा गर्जसि गर्वपर्वतो
मन्यामहे त्वां न तृणाय दुर्मते ! ।
असद्वरोमिन्त्रसमीरणोद्धुतो

न तूलकल्पः स्थिरतां प्रयास्यसि ॥ २३४ ॥
मृगस्य सिंहस्तमसश्च भानुमा-
नसिर्मृणालस्य तृणस्य चाऽनलः ।
अहेर्गरुत्मानिव लीलयाऽप्यलं
तवाऽपहर्तुं मदजीवितं गुरुः ॥ २३५ ॥
निशम्य योगीति रुषा स लब्ध्या
जान्वायतस्थूलरदास्यभीष्मम् ।
विधाय रूपं विकृतं जिघत्सु-
रिवाभ्यधावत् चलयन् भुवं तान् ॥ २३६ ॥
मुमुक्षवस्तद्रदपातसूचिनीं
कफोणिमुद्भूय पलाय्य च द्रुतम् ।
सकम्पगात्रास्तरलेक्षणा भया-
द्गुरुं वसत्यां शरणं प्रपेदिरे ॥ २३७ ॥
मा भैष्ट मा भैष्ट कुतो नु वो भयं
मयि प्रभौ त्रातरि हे विनेयकाः ! ।
इतीरिताः श्रीगुरुणाथ संभ्रमा-
दाश्वस्य वृत्तं मुनयोऽपि तद् जगुः ॥ २३८ ॥
यावत् तदाकर्ण्य करोति रोषतो
भ्रुवं ललाटप्रणयोद्धुतां गुरुः ।
तावत् प्रदोषे विचकार दूरगोऽ-
प्यहो ! स योगीह विभीषिका इमाः ॥ २३९ ॥

तथाहि-

स्फारैः स्फूत्कारवारैर्भरितसुरपथा भूमिपीठे समन्ता-
द्भीष्मा भोगीन्द्रभाराः फणमणिकिरणैर्द्योतिताशाः प्रसस्रुः ।
शालान्तः पुस्तकाद्योपकरणफलकस्तम्भमुख्याऽखिलार्थान्
खादन्तो वज्रतुण्डा भयदपृथुवपुर्मूषकाश्चोपरिष्टात् ॥ २४० ॥
फेत्कारान् स्फोरयन्तो बहिरथ वसतेश्चण्डफेरण्डसङ्घाः

घ्लान्मार्जारवाराः पृथुरदवदना मण्डलाश्चाप्यसङ्ख्याः ।
दृष्ट्वा तान् भीभरेणोत्तरलितनयनाः कम्प्रगात्रा न नंष्टुं
स्थातुं वाऽशक्नुवन्तो निजगुरुमवदन् पाहि पाहीति शिष्याः ॥२४१॥
त्राताऽयं वोऽस्मि विश्वप्रकटमहिमभृद् मैष्ट मा मैष्ट मा भोः !
आश्वास्यैवं विनेयान् गुरुरपि विगतक्षोभशङ्कः सदापि ।
यावद् ध्यानावलम्बी जपति जयकरं सिद्धमन्त्रं स तावत्
सर्पाद्याः क्वापि जग्मुः प्रमुदितमनसः साधवश्चाप्यभूवन् ॥२४२॥
योगी सोऽप्युग्रयन्त्रैरविपयिविपयैर्हा ! म्रिये रे ! म्रिये रे !
शिष्याः ! बद्धाऽखिलाङ्गः कुरुत कुरुत भोः ! कांश्चनाऽऽशूपचारान्।
आस्तावद् यत्नसिद्धा अपि हि विफलतां भेजिरे चेटकाद्याः
सर्वे मन्त्राश्च दैवं धिगहह ! किमभूद् धीरियं मेऽधुनाऽघैः ॥२४३॥
क्रन्दन्नित्युग्रकष्टः सकलपुरजनैर्दृश्यमानो विमानो
धावद्भिर्व्याकुलैः स्वैर्निखिलपरिजनैश्चापि हाहारवाढ्यैः ।
आकृष्टो जैनमन्त्रैः स्मृतिमपि गमितैश्चेटकाद्यैरशक्य-
त्रातुं व्योम्ना समागाद् गुरुपदकमलोपान्त्यमानम्रमौलिः ॥२४४॥
उवाच योगी भगवन् ! दयानिधेऽपराधमेकं मम मर्पयाऽधुना ।
विमुञ्च मामेष पतामि पादयोर्न वो विरुद्धं विदधे ह्यतः परम्॥२४५॥
जगुर्जनाश्चापि न धर्तुमर्हसि प्रभो ! प्रकोपं प्रणते दयास्पदे ।
व्यधादथ स्वक्रमरेणुना गुरुः शमी स्वभावस्थमिमं लसद्दयः॥२४६॥
त्वं शङ्करः सर्वजनेष्टकर्ता ब्रह्मा त्वमेवाखिलब्रह्मनिष्ठः ।
त्वमेव सत्यं पुरुषोत्तमोऽसि त्वमेव बुद्धः सकलार्थवेदिन् ! ॥२४७॥

अबुद्धतत्त्वस्य मुधाऽभिमानिनो
ममाऽसि बुद्धः सुचिराद् जगद्गुरुः ।
त्वदीयपादाऽब्जरजोऽणुनाऽपि चेत्
तुलां लभे तर्हि भजे कृतार्थताम् ॥ २४८ ॥
समग्रविद्याविभवात्मकस्य ते
पुरोऽणवत्स्येष सुसिद्धिभागपि ।

विभर्ति यस्माल्लघिमानमुच्चकैः
पुरः सुमेरोर्निखिलोऽपि भूधरः ॥ २४९ ॥
इति स्वनिन्दामुखरः सविस्मयः
सुभक्तिभाक् सर्वजनस्य पश्यतः ।
स्तुवन् मुदाऽऽनम्य गुरुं सहानुगै-
र्जगाम विद्वान् स्वपदं स योगिराट् ॥ २५० ॥
अहो ! जयत्याऽऽर्हतशासनं प्रभु-
र्गुरुः स यस्येदृशशक्तिमानयम् ।
इति स्तुवन्तोऽपि जना यथागतं
गता व्यहार्षीद् गुरुरप्यथाऽन्यतः ॥ २५१ ॥
दृष्टोऽन्यदाऽथ स गुरुः फणिना विषेण
मूर्छन्नुपायविधुरं निशि सङ्घमूचे ।
प्रातः समेष्यति लता विषहृत् प्रतोल्यां
पुंमौलिकाष्ठभरबन्धनकृद् विशुद्धा ॥ २५२ ॥
देयास्तु दंशवदने मम तां प्रघृष्ये-
त्येवं च तेन विहिते पटिमानमाप्तः ।
संत्यक्तसर्वविकृतिर्भगवांस्तदादि
चक्रे जिनप्रवचनोन्नतिमुग्रतेजाः ॥ २५३ ॥
तत्कीर्त्या धवलाद्वयेऽपि भुवने त्रैधे कृते शङ्करे
दुर्लक्षे विहिते हिमाद्रितनयाचेतस्तदाऽतूतुपत् ।
नो गाङ्गं सलिलं विधुर्न न वृषो नैवापि चक्षुःश्रवः
स्वामी किन्तु गरो विनीलितगलाङ्काविर्भवन्नूर्तकः ॥२५४॥
चित्राणि सिद्धान्तपथानुगानि
स्तोत्राणि सङ्घाचरणं च शास्त्रम् ।
इत्याद्यतद्ग्र्याकृतिरस्य कस्याऽ-
ज्ञानज्वरच्छेदमहौषधी न ॥ २५५ ॥
यः स्वर्गमापत् तुरगेषुविश्व-

मितेऽ१३५७ ब्दके विक्रमतः क्षितीन्द्रात् ।
श्रीधर्मघोषः कृतपुण्यपोषः
स रातु सङ्घाय विभुः सुखानि ॥ २५६ ॥
तदीयपट्टाम्बरभासनोद्यतः
सोमप्रभः सूरिवरो ४८ बभूव सः ।
यो दीयमानां गुरुणाऽपि नाग्रहीः
च्चारित्रशुद्ध्यै किल मन्त्रपुस्तिकाम् ॥ २५७ ॥
ये मोदन्ते कृपणमतयः क्लेशभाजो धनाद्यैः
शास्त्रैर्वादिद्विपमदहरैश्चाप्यधीतैः कियद्भिः ।
प्राप्ताभिर्वा लघिमवशिताकर्षमुख्यर्द्धिभिर्ये
सर्वे साम्याऽमृतरसभुजस्तेऽनुकम्प्या हि तस्य ॥ २५८ ॥
भास्वान् सच्चरणश्रिया विशदया विश्वोत्तरप्रोल्लस-
च्चातुर्वर्ण्यरमाविलासनिलयः श्रीचित्रकूटाचले ।
कृत्वाऽऽशु द्विजराजमण्डलमसौ छन्नप्रभं गोभरैः
सर्पद्दर्पमजीजनद् जिनमतानन्तप्रकाशोदयम् ॥ २५९ ॥
तथाहि–
शर्वशैलशिखरोपरिस्फुरच्चन्द्रमौलिमुकुटेन्दुरश्मिभिः ।
पूरिते सरसि मानसेऽभितः कैरवाणि विकसन्ति वासरे ॥२६०॥
विना विचारस्खलनेन शीघ्रमेतत्समस्यापदपूरणेन ।
साहित्यवादे त्रिजिताद्विजौघः श्रीचित्रकूटे शमबोधयत् सः ॥२६१॥
सर्वाङ्गपाठी निखिलागमार्थान् विनापि वृत्त्यादि हि सोऽवयांदत् ।
केऽप्यन्यके नैपुणधारिणोऽपि विद्यासु सर्वास्वपि नाततात्त्त॥२६२॥
श्रुतातिशायी पुरि भीमपल्ल्यां वर्षासु चाद्येऽपि हि कार्तिकेऽऽसौ ।
अगात् प्रतिक्रम्य विबुद्धय भावि भङ्गं परैकादशसूर्यवुद्धम् ॥२६३॥
भक्तेष्वपि श्रावकपुङ्गवेषु
ममत्वमुक् केवलसंयमार्थी ।

१ 'द्विजमण्डलं गुरुमतेः' इत्यपि पाठः ।

शुद्धाम्त्वलाभाम्बुविराधनाभ्यां
सोऽमूमुचत् स्वैर्मरुकुङ्कुणेर्याम् ॥ २६४ ॥
यतिजीतकल्पयत्राखिलादिजैनेन्द्रसंस्तुतिप्रमुखा ।
विपुलमतेस्तस्य कृतिर्हरते हृदयानि विबुधानाम् ॥ २६५ ॥
दिग्विश्ववर्षे १३१० जननं कृपाणि-
विश्वे १३२१ व्रतं प्राप्य रदत्रिचन्द्रे १३३२ ।
पदप्रतिष्ठां च गुरुर्जगाम
त्रिसप्तविश्वे १३७३ च स देवधाम ॥ २६६ ॥
ददात्वसौ मञ्जुलमङ्गलालीं
जगत्पवित्रीकरणाभिधानः ।
श्रुतासु यद्धर्म्यकथास्वपीह
भवेत् सतां साम्यरसानुभूतिः ॥ २६७ ॥
चत्वारस्तस्य गुरोः शिष्याः ख्यातेः पदं च सकलदिक्षु ।
आसन् जिनपतिशासनसौधोद्धाराय तु स्तम्भाः ॥ २६८ ॥
श्रीमानिहाऽऽद्यो विमलप्रभोऽभवत्
प्रबोधलब्ध्योद्धृतवान् दयाम्बुधिः ।
स्वदेशनावाणिगणान् वितत्य यो
मिथ्यात्वकूपाद् गृहिणां शतत्रयम् ॥ २६९ ॥
श्रीमत्परमानन्दः परमानन्दप्रदः स्वमूर्त्यापि ।
गुरुरद्वितीयभाग्यो जज्ञे शिष्यो द्वितीयस्तु ॥ २७० ॥
आसीत् सुविहितमुकुटः स्फुटसंयमशुद्धिरिद्धगुणजलधिः ।
श्रीपद्मतिलकसूरिस्तार्तीयीकस्तु तच्छिष्यः ॥ २७१ ॥
श्रीसोमतिलकनामा ४९ सूरिर्विश्वोत्तमश्च तुर्योऽभूत् ।
महिमाम्बुधौ यदीये लीनास्त्रिजगन्मनोमीनाः ॥ २७२ ॥
स बाणबाणत्रिकुवर्ष १३५५ माघे
जातः पदाभ्यामनुकूलखेटैः ।
नन्दाङ्गविश्वे १३६९ व्रतमाप्य भेजे

वद्न्यश्वविश्वे १३७३ ऽपि पदप्रतिष्ठाम् ॥ २७३ ॥
सूरीन्द्रसोमप्रभपट्टभास्करो
बालोऽप्यसौ प्राप्तपदप्रभोदयः।
क्षमाभृतां मौलिनिघृष्टपादभृद्
विदिद्युते स्फारयशःप्रतापवान् ॥ २७४ ॥
अयं निजैः सूरिगुणैरनुत्तरैः
सूरिर्न कैरप्युपमामशिश्रियत्।
येनोपमीयेत सरोऽम्बुराशिना
न चाम्बुराशिः सरसाम्बुऋद्धिभिः ॥ २७५ ॥
अल्पायुष्ट्वात् सूरित्रितयस्यैकोऽप्यसावपाद् गच्छम्।
रक्षयत्येकोऽपि वनं सिंहो न तु लक्षशोऽपि मृगाः ॥ २७६ ॥
न कैर्गजः सङ्घपतिः प्रशस्यते
स जङ्घरालव्यवहारिमण्डनः।
यष्टङ्कसार्द्धायुतयामल २५००० व्यया-
द्धचीकरत् तत्पदमद्भुतोत्सवैः ॥ २७७ ॥
क्षोणीभूषणजङ्घरालनगरालङ्कारवीरालये
प्राप्ताचार्यपदस्य तस्य सुमहोभाग्यस्य दृष्ट्वाप्यहो !।
भूतप्रेतकुशाकिनीच्छलरिपूच्चाटस्फुरत्कार्मणा-
शुत्थोपद्रवमण्डलानि निखिलान्याशु प्रणेशुर्नृणाम् ॥ २७८ ॥
नो दुष्टाः पशवः स्वभावरिपवः प्रायोऽभुवुर्नो खला-
स्तस्योत्कृष्टयशःप्रतापसुगुणा व्यापुश्च सर्वा दिशः।
तत्तन्निर्जितका इवापरमहासूरीश्वराणां च ते
दूरं क्वापि पलायिता बुबुधिरे कैश्चिद् यथा नो पुनः ॥ २७९ ॥
पद्तर्कीपरितर्ककर्कशमतिप्रोत्सर्पिदर्पोत्कर-
स्फूर्जद्दुर्दमवादिसंमदमदापस्मारविस्मारके।
एतस्मिन्नवति प्रभौ जिनमतं तद्द्वेषिणः क्वाप्यगु-
श्छिन्नोत्साहमतिप्रभावरुचयः कष्टं जिजीवुः परम् ॥ २८० ॥

विश्वव्यापिनि तस्य विश्रुतयशःपद्माकरे सर्वतः
कम्पाङ्कोत्पतदम्बुशीकरतुलारूढोडुमालाचितम् ।
नीलाम्भोजति तावदम्बरतलं स्फेष्ठाष्टकाष्ठादलं
सूर्याचन्द्रमसौ मरालतुलनादोलामथारोहतः ॥ २८१ ॥
तस्याखिलश्वेतपटाधिपस्य शक्नोति कः श्वेतपटान् प्रमातुम् ।
एको यशःश्वेतपटो यदस्य दिगङ्गनाङ्गाऽऽवरणं विधत्ते ॥ २८२॥

किं बहुना—

ध्वस्ता वादिमदा हतः कलिमलो मिथ्यात्वमुग्रं तम-
श्छिन्नं मण्डलमण्डलप्रसृमरं प्राप्तं नृपेभ्योऽर्चनम् ।
क्लृप्ता शासनभा युगोत्तमगुणैराऽऽप्ता तुला गौतमी-
त्युग्रलब्धिगुणप्रभावचरितैः सूरिः समोऽन्योऽस्य न ॥ २८३ ॥
वृद्धक्षेत्रसमाससप्ततिशतस्थानादिशास्त्रैर्नवैः
पात्रैराऽऽगमवारिधेरतिगुरोः पूर्णैः स्वधीगाहितात् ।
उद्धृत्यार्थसुधारसान् सुमनसः संसारतापापहान्
सोऽपीप्यत् पुरुषोत्तमः स्वातिशयप्रौढिश्रिया संश्रितः ॥ २८४ ॥
शिष्यांस्त्रीन् समताऽस्थपद् निजपदे प्राज्ञान् स तेष्वादिमः
ख्यातः श्रीगुरुचन्द्रशेखर इति त्रैविद्यवारांनिधिः ।
प्रौर्णोनोत् किल चन्द्रशेखरमहो ! नाम्नाऽपि पास्पर्द्धतं
योऽसोढा भुवने स्वकीर्तिपटलैर्निर्माय शौक्ल्याद्वयम् ॥२८५॥
अभिमन्त्रितरजसाऽपि हि गृहहरिकादुर्द्धरश्च मृगराजः ।
दूरं नेशुर्यस्मात् सपरिकाराद् महिमवारिनिधेः ॥ २८६ ॥
न धीरं गोक्षीरं न मधु मधुरं किं तु विधुरं
मनः साक्षाद् द्राक्षा न हरति सुधा साऽपि हि सुधा ।
न सान्द्रा वा चान्द्रा न वमरुचयः साधुशुचयः
श्रुता चेद् यद्वाणी भवरिपुकृपाणी नवरसा ॥ २८७ ॥
वासिकभोज्यकथानकशत्रुञ्जयरैवतस्तुतिप्रमुखा ।
चित्राकृतिर्यदीया कविकुलमोदप्रदा जयति ॥ २८८ ॥

अग्न्यश्ववह्नीन्दुमिताब्दजातः १३७३
शरेभविश्वे १३८५ यमितामवाप्य ।
द्विनन्दविश्वे १३९२ च पदप्रतिष्ठां
त्रिदोर्मनुष्वा १४२३ प च यः सुरौकः ॥ २८९ ॥
शिष्याध्यापनकौशलं निपुणता सा सार्ववेद्ये गिरां
माधुर्यं प्रशमादयो जनहितं चारित्रमप्युज्ज्वलम् ।
विश्वाप्यायकदेशनातिसुषमा चैवं परो विश्रुतै-
र्यस्याऽभूत् सदृशो गुणैर्न स गुरुः सङ्घाय देयात् सुखम् ॥२९०॥
श्रीसोमतिलकसूरिस्तस्य गुरुस्तदनु चैकवर्षेण ।
जिनभुवने १४२४ स्वर्गमितस्तनोतु सङ्घाय कल्याणम् ॥ २९१ ॥
तस्य स्वर्गतिसमये सुरकृतखोद्योतनादिमहिमानम् ।
वीक्ष्य जनाः प्रोचुरहो ! विमानमागाद् गुरोरस्य ॥ २९२ ॥
पात्रावतीर्णदेवी जगौ सुरेभ्यः श्रुतं मया मेरौ ।
सौधर्मेन्द्रसमाना जज्ञुरिमे श्रीतपाचार्याः ॥ २९३ ॥
शिष्यो द्वितीयस्त्वभवत् तदीयः
श्रीमान् जयानन्दगुरुः स योऽभूत् ।
कलिद्विपः कल्पजयाद् विधायाऽऽ-
नन्दं सतां सार्थकनामधेयः ॥ २९४ ॥
जातोऽन्तरिक्षद्विपविश्ववत्सरे १३८०
द्विनन्दवह्नीन्दुपु १३९२ योऽभवद् व्रती ।
स्नेहाद् निषेधप्रवणेऽमजन्मनि
प्रबोधिते देवतया प्रभावकः ॥ २९५ ॥
पदं श्रितः सोत्तरसूरिरभ्रदो-
र्मनुष्व १४२० मेयातिशयश्रियां निधिः ।
चकार रम्यं शकटालजन्मनो
वृत्तं गमी द्यां कुयुगाब्धिगोषु १४४१ यः ॥२९६॥
यद्देशनाशैवलिनीनिलीनाः

प्रौज्झन् द्विजौघा अपि कल्कपङ्कम् ।
तदेकलीना जनचित्तमीना-
स्तथा परोद्यद्बकवृत्तिभीतिम् ॥ २९७ ॥

यदीयविद्याविभवादकोविदं
शेषं स्म सर्वं प्रतिभाति विष्टपम् ।
दधाति यद्दुर्विधता विधिं पुरो
महेन्द्रभूतेः सनरामरं जगत् ॥ २९८ ॥

युगोत्तमाभो जगदुत्तरो गुणै-
र्यो भारतीभारतसंयमश्रियोः ।
आधारभूतः समभूत् प्रभावभू-
स्तनोतु सङ्घस्य स सातसन्ततिम् ॥ २९९ ॥

श्रीदेवसुन्दरयुगोत्तमसूरिराजाः ५०
शिष्या जगत्त्रयदृशो जयिनस्तृतीयाः ।
यैर्भास्वरैः स गणराट् पुरुषोत्तमोऽपि
भूत्येशतामभृत सोमललामसूरिः ॥ ३०० ॥

षण्णवाग्निविधुवत्सर १३९६ जाताः
प्राव्रजन् जलधिखाब्धिमहीषु १४०४ ।
ये महेश्वरपुरे नखरत्ने १४२०
पत्तने च पदसम्पदमापुः ॥ ३०१ ॥

येषां जगद्विस्मयमोदकारिणं
गजर्द्धिऋद्धो विदधे पदोत्सवम् ।
सौवर्णिकः सङ्घपतिर्नृपप्रभः
सिंहोऽर्हतो ज्ञानमहं नु वासवः ॥ ३०२ ॥

अथ तेषामवदातैतिह्यप्रकटनं किञ्चित् क्रमात्-

बाल्येऽपि येषां किलमञ्चिकाजुषां सुलक्षणैः लक्षणवेदिनः पदौ ।
समीक्ष्य केचिद् विबुधा जगुः परां चिरं भवित्रीं महनीयतां भुवः॥३०३॥

कोटीनाराह्वपुरे गणभृच्छ्रीसोमतिलकसूरीणाम् ।

गणभारोद्धरणपटुं पात्रं जिज्ञासमानानाम् ॥ ३०४ ॥
सुध्यानलीनमनसां विशदगुणैर्भाविनो युगवराभाः ।
सुछत्वेऽपि च कथिता येऽम्बिकयाऽनन्तभाग्ययुजः ॥ ३०५ ॥
(युगमम्)

अभूत् त्रिशला वरयोगिनां वृतो-
ऽन्यदोदयीपाभिधयोगिनायकः ।
कृतस्थितिः पत्तनगुङ्कडीसर-
स्वनेकमन्त्रादिसमृद्धिमन्दिरम् ॥ ३०६ ॥
हरन् गरान् स्थावरजङ्गमानयं
जलानलव्यालहरीभभीहरः ।
अनागतातीतविदद्भुतास्पदं
नृपेभ्यमन्त्र्याद्यखिलप्रजार्चितः ॥ ३०७ ॥

निरीक्ष्य दूरादपि यानरियूतो मुदाऽऽशु दण्डवत्कृत् सहानुगैः ।
अवन्दत व्यञ्जितभक्तिडम्बरः प्रजासमक्षं बहुधा स्तुवन् गुरून् ॥३०
सङ्घाधिपनरियाद्यैः पृष्टो नमनादिहेतुमाख्यच्च ।
गुरुरादिदेश दिव्यज्ञानर्द्धिः कणयरीपा माम् ॥ ३०९ ॥
पश्चात्सदण्डपरिकरचिह्नैरुपलक्ष्य सूरयो नम्राः ।
भवता युगप्रधानाः शिवदा इत्यादि तद् व्यनमम् ॥ ३१० ॥
धाराभिधश्रावकपुङ्गवेन पक्षोपवासैर्वशितः सुपर्वा ।
प्रपृच्छ्य सीमन्धरसार्वमाख्यत् त्रिभिर्भवैर्मुक्तिपदं हि येषाम् ॥३११
सारङ्गमन्त्री चटपद्रवासभाग्
द्विपन् जिनोक्तीरपि पूर्वजक्रमात् ।
निबुध्य देवस्य गिरा युगोत्तमा-
नभिग्रहात् सिद्धपुरेऽभिगम्य यान् ॥ ३१२ ॥
वेदादिशास्त्रैः कृतनैकनोदनः
समर्थयँस्तद्वचनापूर्वैर्मुदा ।
विधूय मिथ्यात्वगरं नतिस्तुती:

सृजन् प्रबुद्धो जिनधर्ममग्रहीत् ॥ ३१३ ॥

महाधनः श्राद्धवरः प्रभावकः
सुदर्शनाणुव्रतभृत् सुशास्त्रवित् ।
दिने चतुष्प्रासुकद्रव्यभोजन-
व्रतोऽस्ति नानाऽद्भुतपुण्यकर्मठः ॥ ३१४ ॥

गुणर्द्धिसंवादिसुपर्वभाषितै-
रपीति तेष्वेव युगप्रधानताम् ।
निश्चित्य युक्तं गुरुधीनिवेशनं
शिवाय विज्ञैरधुना प्ररूप्यते ॥ ३१५ ॥

देवानां खलु सुन्दरो गुरुरिमामास्थाय नव्यां तनूं
दृष्ट्वा शासनमर्दितं कुकलिना तच्चिन्तकेन्द्रार्थितः ।
अर्हद्भक्ततयाऽत्र तत्सुखयितुं गच्छेऽवतीर्णस्तपा-
संज्ञे तत् किल देवसुन्दरगुरुस्त्वाह्वाऽपि तेष्वित्यसौ ॥ ३१६ ॥

विद्याभरोऽसंख्यमुनीन्द्रवृन्दै-
र्निपीयमानोऽपि हि वर्धमानः ।
कथं तुलां यातु पयोधिनैषां
निःशेषमेकोऽपि पपौ मुनिर्यम् ॥ ३१७ ॥

तेषां त्रैविद्यपाथोधेरूर्म्युल्लासितशीकरान् ।
पिबन्ति गुरुशुक्लास्तत् किलैतेऽपि पण्डिताः ॥ ३१८ ॥

सर्वतः प्रसरभाञ्जि यशांसि
क्षीरनीरनिधयन्ति यमीशाम् ।
तानि तत्र परसूरिततीनां
शीकरावलिरिवाथ विभान्ति ॥ ३१९ ॥

तेषां परेषामथ सूरिराजां
चिकीर्षता विश्वकृता यशांसि ।
उन्मानबीजानि विचक्रिरे प्राक्

1 'सद्यौवनेऽप्येकसुतोऽपि शीलवान्' इत्यपि पाठः ।

पूर्णेन्दुबिम्बं किल तारकाश्च ॥ ३२० ॥
यत्कल्लोलैर्द्विरदरदनच्छेदकुन्दावदातैः
शुक्लाद्वैतं त्रिजगति गमिते तैर्यशोभिः प्रपूर्य ।
अन्येषां चेद् वरिवृतति तदा तल्लवा नैव लभ्याः
सत्तां यस्माद् विरमति सरितां सिन्धुना संगतानाम् ॥३२१॥
कोऽवेदयिष्यत् तुलनामतीतान्
श्रीगौतमादीन् गणिनो व्यतीतान् ।
युगोत्तमास्ते यदि नाभविष्यन्
निदर्शयन्तः स्वगुणश्रिया तान् ॥ ३२२ ॥
वीरेण ये शासनधारका महा-
चार्याः स्वनिर्वाणपदादनूदिताः ।
एतेऽवगम्याः खलु ते गुणोच्चये-
र्हातदीयैव शिवाय तत्कृता ॥ ३२३ ॥
नालं यस्याहिनेता हरगिरिरमलः कर्णिकाबन्धबन्धु-
र्नाचद्दिग्दन्तिदन्ता दलततिरतुला पूर्णचन्द्रश्च कोशः ।
ज्योत्स्नापूरः परागः सितकरकिरणाः केसरालीव भान्ति
स्फीतं तत् तद्यशोऽब्जं त्रिभुवनसरसि व्योमभृङ्गानुषङ्गि ॥३२४
न विद्यया नैव तपोभिरर्मिभि-
र्न वा महिम्ना न च भाग्यसंपदा ।
गुणर्द्धिभिर्वाऽप्यधिकः समोऽथवा
न कोऽपि तेषामधुनेह वीक्ष्यते ॥ ३२५ ॥
तदीयपट्टे गुरवो जयन्ति ये
ये चाऽऽपुरिन्द्रातिथितां विधेर्वशात् ।
तन्नामसंकीर्तनपुण्यवारिभि-
र्गिरं पवित्रां विदधेऽधुना मुदा ॥ ३२६ ॥
श्रीज्ञानसागरगुरुप्रभवो ५१ बभूवु-
राद्या यदीक्षकबुधा इति चिन्तयन्ति ।

मुक्तोऽपि गौतमगुरुः समवातरत् स्वं
वीक्ष्यान्वयं सुगतवत् किल दुःस्थमेषः ॥ ३२७ ॥

अन्तःसाम्यसुधाह्रदप्रसृमराः किं प्रोच्चवीचीचया
हेलापीतजिनागमाम्बुधिभुवः प्रोद्गारमालाः किमु ? ।
किंवा वक्त्रसुधाद्युतेर्द्युतिभराः पीयूषदिग्धाः सता-
मेवं स्मोदयते विकल्पनिकरो यद्देशनागीर्व्रहो ! ॥ ३२८ ॥

संमील्याऽखिलसाम्यकास्यकणकान् विश्वस्य किं योगिनां
सारान् कांश्चन वा निचित्य जगतां पीयूषवीचीकणान् ।
सर्वद्वीपसुधांशुमण्डलमिलत्सौम्यत्वलक्ष्मीलवान्
किंवाऽऽदाय विनिर्मितेयमिति यन्मूर्तिर्बुधैस्तर्किता ॥ ३२९ ॥

शरणं समसूरिसंपदां हरणं कल्मषसंहतेः सताम् ।
वरणं खलु निर्वृतिश्रियां न मुदे कस्य यदीयदर्शनम् ॥ ३३० ॥

असमा जगति श्रुतश्रियो न पथे संयमशुद्धता गिराम् ।
समतीततुला च सौम्यतेत्यभवंस्ते जगदुत्तरा गुणैः ॥ ३३१ ॥

किं मूर्तं नवमः श्रितो रसपतिः सिद्धान्ततत्त्वश्रियां
कोशः किं गुणसंपदां मितिमुचां चन्द्रद्युतां किं निधिः ? ।
जीवातुः कलिविद्विषा प्रतिहतः श्रीजैनधर्मस्य किं
दुर्गः किं भवभीतजन्तुनिवहस्येत्यूहितास्ते बुधैः ?॥ ३३२ ॥

न ग्रामे न कुले तनौ न न मुनौ तेषां मनो बन्धभाक्
शय्याऽन्नौषधपानकादि नितरां तैः शुद्धमेवाऽऽदृतम् ।
चातुर्वैद्यरमा ह्यधारि भुवनोत्कृष्टा न चैतद् मद-
स्तत्त्वं तेन वदाम्यहो ! जिनमतस्याऽऽसूपमास्तेऽभवन् ॥३३३॥

धन्यो धनः सङ्घपतिः पदोत्सवान्
श्रीस्तम्भतीर्थे विविधाद्भुतप्रथम् ।
तेषामहो ! स्तम्भनकेशपार्श्व-
चैत्ये महाराजबलादचीकरत् ॥ ३३४ ॥

ते लेभिरे जन्म मनुप्रमाऽब्द-

शतेषु यातेष्वधिकेषु बाणैः १४०५ ।
हयेन्दुभिः १४१७ संयममिन्दुवेदैः १४४१
पदं खतर्कैस्त्रिदिवं १४६० च तुर्यम् ॥ ३३५ ॥

स्वमायुरन्ते स्वयमाकलय्य ते निषिध्य भक्तं बहुसङ्घसाक्षिकम् ।
संवर्मितां साम्यसुधारसोर्मिभिर्ययोगिमुद्रां विशदां दधुस्तदा ॥ ३३६

यच्छ्वासकासौ च कफान्वितौ द्रुतं
न्यनेशतां कोटिगयोगविद्रुतौ ।
तेषां हि गम्या तदनुत्तरा गतिः
संवादमात्रं त्रिदशोक्तयः पुनः ॥ ३३७ ॥

ताश्चेमाः—

खरतरपक्षश्राद्धो मन्त्रिवरो गोवलः सकलरात्रिम् ।
अनशनसिद्धौ भक्त्या गुरुकर्पूरादिभोगकरः ॥ ३३८ ॥
ईषन्निद्रामाप्याऽपश्यत् स्वप्ने सुदिव्यरूपधरान् ।
तानिति वदतस्तुर्ये कल्पे स्मः शक्रसमविभवाः ॥ ३३९ ॥
(युग्मम्)

श्रीगुणरत्नगुरून् ये स्वप्ने खरराजरूपिणो दृष्टाः ।
शिष्टाशिष्टविशेषाद्युपलम्भं लम्भयामासुः ॥ ३४० ॥
नैमित्तिकोऽपि वीरोऽपश्यत् तुर्यस्वरिन्द्रसमविभवान् ।
तदनुत्तरगतिलाभाद् युगोत्तमांस्तान् विनिश्चिनुमः ॥ ३४१ ॥

तेषां निखातैर्भुवनमुत्तमैर्गुणैः सर्वा प्रपूर्णानि मनांस्यहो ! तथा ।
यथात्र केषामपि तेषु तेऽधुनाऽवकाशमायान्त्यणुरूपिणोऽपि न ॥३४२

तेषां गुणानामचिरस्य चायुषः
प्रमोदखेदाश्रुभरैः स्मृतेर्मम ।
यः स्यात् समं सैष निदानभेदतः
कार्ये भिदैकान्तमतं निरस्यति ॥ ३४३ ॥

---

१ 'मरं स्मरस्रदं लभे समं यं स नि' इत्यपि पाठः ।

त्रिधैनरानिकृच्छवतां खलायितं
कलेर्भुवो भाग्यविपर्ययोऽथवा ।
पूर्तीर्नुभूपा त्रिदिवस्य वाऽभजद्
निदानतामत्र चिरं तदस्थितौ ॥ ३४४ ॥
श्रीसोमसुन्दरगुरुप्रमुखास्तदीयं
त्रैवैद्यसागरमगाधमिहावगाह्य ।
प्राप्योत्तरार्थमणिराशिमनर्घ्यलक्ष्मी-
लीलापदं प्रदधते पुरुषोत्तमत्वम् ॥ ३४५ ॥
न स्थैर्यं सुमनःपथे प्रविदधद् नैवापि वर्णोज्ज्वलः
प्रोद्यच्चापल उल्लसज्जडतया यो निम्नगोल्लासकृत् ।
यद्गर्जत्यपि मादृशो जलदवत् सोच्चैःपदं संश्रितः
तत्त्रैवैद्यमहाब्धिशीकरकणाऽऽदानस्य तज्जृम्भितम् ॥३४६॥
सारस्वते प्रवाहे तेषां शोषं गतेऽधुना कालात् ।
शिष्यैरुपक्रियन्ते विद्याम्भःकूपकैर्लोकाः ॥ ३४७ ॥
दीनाद्युद्धरणात् परोत्तमकृतैस्तीर्थेषु यात्रादिभिः
सत्रैर्दुस्समये गुरुप्रणमनैर्भक्त्या सदावश्यकैः ।
चैत्योद्धारविधापनैर्वितरणैः क्षेत्रेषु सप्तस्वपि
प्रौढैः पुण्यभरैः प्रभावपदवीं येनाऽऽप्यते शासनम् ॥३४८॥
सर्वेभ्यमालामुकुटस्य तस्य श्रीपातसाहोच्छ्रितमाननस्य ।
कर्णावतीमण्डनचाचलूनोः सङ्घाधिपेन्दोर्गुणराजनाम्नः ॥३४९॥
बन्धुः प्रबुद्धो वचनैर्गुरूणां तेषां महामोहतमोवृतोऽपि ।
आम्रः प्रवव्राज विमुच्य पत्नीपुत्रादिकानद्भुतभाश्च लक्ष्मीः ॥३५०॥
श्यामलनाममहेभ्यस्तेभ्यो बुद्धश्च नव्यरूपवयाः ।
प्राव्राजीत् परिमुच्याऽनुरागरूपोत्तरां जायाम् ॥ ३५१ ॥
मुनीशितारोऽर्धचतुर्थविंशाः प्राबोध्य चाऽन्येऽपि हि दीक्षितास्तैः ।
गुणर्द्धिपात्राणि विचित्रचञ्चज्ज्ञानादिसंपत्पदवीं भजन्ते ॥ ३५२ ॥
मेदपाटपतिलक्षभूमिभृद्रक्ष्यदेवकुलपाटके पुरे ।

मेघवीसलसंकेहहेमसद्मीमनिम्बकट्टकावुपासकैः ॥ ३५३ ॥
श्रीतपागुरुगुरुत्वबुद्धिभिः कारितं तदुपदेशसंश्रुतैः ।
तैः प्रतिष्ठितमथाऽऽदिमाऽर्हतो मन्दिरं हरतगोपमं श्रिया ॥ ३५४ ॥

(युग्मम्)

कान्तायाः गणिसंपदो गणभृतस्तत्पूर्वजस्याऽभवं-
स्तस्मिन् सिद्धिमिते सवीव्रतजुषो या नो क्रमप्यस्पृशन् ।
सा योगातिजरा बलाज्जगृहिरे तैः कीर्तिकन्याश्च त-
त्संयोगे जनितास्तथापि चरितं तेषामहो ! श्लाघ्यते ॥ ३५५ ॥
किञ्चिच्छान्तमपि प्रमाणपठनैर्जाड्यं पुरा वादिनां
भैषज्यैरिव लब्धलब्धविपवह्वादे पुनः प्रास्फुरत् ।
नव्याब्देष्विव तेषु दुर्धरतरत्स्याद्वादगर्जारवं
वर्षत्स्वाप्तमहोन्नतिष्वनुपमोपन्यासपूरामृतम् ॥ ३५६ ॥
पीत्वा विनाशिताम्भोधिं पीताब्धिं कः प्रशंसति ? ।
पीतस्याब्धेर्न यस्याऽस्थादुदरे बिन्दुरप्यहो ! ॥ ३५७ ॥
चन्द्रशेखरसूरीणां ज्ञानाब्धिस्तैस्तु शेषतः ।
पीत्वा हृदि धृतः सर्वः स्वादुदत्तोऽप्यवर्धत ॥ ३५८ ॥

(युग्मम्)

स्त्रीपुंसाद्याकृतिभिरुदितैर्बाह्यरूपैरविद्या-
शक्त्या भातैस्तदपगमतश्चिन्मयैकात्मलीनम् ।
सत्तामात्रं न यदुपगतं तत्त्वतोऽस्मिन् विवर्ते
चित्तं तेषां तदपि विषयग्रामबद्धं कथं स्यात् ? ॥ ३५९ ॥
साम्यारामे स्थिरतरलयात् सर्वदोन्मीलदेका-
नन्दास्वादेऽपसृतसकलोपाधिजव्याकुलत्वे ।
शान्त्याश्लेषप्रणयिनि यदात्मन्युदेतीह सौख्यं
रम्भाभोगोद्भवमिव हरिस्तत्त एवाऽन्वभूवन् ॥ ३६० ॥
मूलग्रन्थचतुर्दिक्षु शासनौकोऽर्थदीपिकाः ।
दीपिका इव राजन्ते तत्प्रणीताऽवचूर्णयः ॥ ३६१ ॥

तत्कृतिवेला जल्पति पीतत्रैवैद्यवार्धिगाम्भीर्यम् ।
भृगुपुरघोघातीर्थस्तोत्रमुखा विहितचित्तसुखा ॥ ३६२ ॥

ते सत्पदोन्नतिभृतः सुगभीरघोषा
निर्वापिताखिलजनाऽघनिदाघतापाः ।
प्राप्ता घनागमरमाममृतं ददाना
द्योस्था भवन्तु भुवि मङ्गलवल्लिपुष्ट्यै ॥ ३६३ ॥

सूरीश्वराः श्रीकुलमण्डनाद्या-
स्तेषां विनेया अभवन् द्वितीयाः ।
भाग्यं यदीयं पुनरद्वितीयं
ख्यातं यशश्च त्रितयेऽपि लोके ॥ ३६४ ॥

संवित्तिरेव सततं हृदि वावसीति
नोऽसंवृतिस्तु लभतेऽपि पदप्रवेशम् ।
क्रुद्धेति साऽऽप्यपरवादिततीर्विरुद्धा-
स्तेषां जघान किल कल्पजकेलिशर्म ॥ ३६५ ॥

तदीयचातुर्यरमावलोककैः
संभाव्यतेऽपीन्द्रगुरोः स्म मूर्खिमा ।
शेश्रीयते गोष्पदतां यतः सरो
महाम्बुराशेः पुरतोऽपि मानसम् ॥ ३६६ ॥

अहो ! नवः कश्चन बोधदीपस्तेषां जगद्भासनशक्तिशाली ।
निःश्वासवातैर्जितवादिनां यः प्रगल्भते स्माऽस्तभवादिदर्पः ॥३६७॥

जन्माङ्कखैरभ्यधिकेषु शके-
ष्व१४०९श्चौषधीशैर्व्रत१४१७मक्षिवेदैः १४४२ ।
सूरेः पदं चाप शरेषुभि १४५५ स्ते
चैत्रे ययुः स्वर्जगतामभाग्यात् ॥ ३६८ ॥

विधेर्जरा० ॥ ३६९ ॥

निजतीर्थिकपरिकल्पितकुमतोद्धरशैलदलनशतधारः ।
तन्निर्मितो विजयते सिद्धान्तालापकोद्धारः ॥ ३७० ॥

अष्टादशारचक्रं तेषां हारश्च हृदयसंस्पर्शात्।
भापयते विबुधानपि चञ्चद्वर्णस्फुरद्धामृत् ॥ ३७१ ॥
क्षमाधरगणाकीर्णगच्छभूभारधारिणः।
दिङ्नागफणिनाथाद्यैः स्पर्धन्ते ते स्म सन्ततम् ॥ ३७२ ॥
उभावेतौ गुरू यातौ नेत्रे तु चरणश्रियः।
स्खलत्येषा ततः सम्प्रत्यतिचारैः समेष्वपि ॥ ३७३ ॥
तेषां च सूरिगुणरत्नसमन्वितानां
श्रीस्तम्भतीर्थनगरालिगसद्वसत्याम्।
सौवर्णिको लखमसिंह इति प्रसिद्ध-
श्चक्रे पदोत्सवततीर्वरसङ्घनेता ॥ ३७४ ॥
गुरूत्तमाः श्रीकुलमण्डनास्ते प्रख्याततेजःप्रचयप्रभावाः।
जगत्पवित्रीकरणाभिधानास्तन्वन्तु मङ्गल्यसुखानि सङ्घे ॥ ३७५ ॥
देवसुन्दरगुरुक्रमपद्मोपास्तिविस्तृतसमस्तगुणा ये।
तद्विनेयवृषभा विजयन्ते कीर्तयामि ततकीर्तितांस्तान् ॥३७६॥
आद्या जयन्ति गुणरत्नमुनीन्द्रचन्द्राः
सूरीश्वराः सुगुणरत्नविभूषणैर्यैः।
सा काऽप्यवापि सुभगत्वरमा यया तान्
श्लिष्यन्ति सर्वबुधमानसवृत्तिनार्यः ॥ ३७७ ॥
तेषां निर्जितवादिराजिकुयशोजन्वालजालाविले
भ्रान्त्वा भूवलयेऽखिलेऽथ चलिता खं स्वर्गदण्डाध्वना।
श्रान्ती श्रान्तिहृतीच्छयेन्दुसरसि स्वैरं सुधाशीकरान्
कीर्तिर्यान् विकिरत्यमी प्रतिनिशं दृश्या ग्रहादिच्छलात् ॥३७८॥
यज्जाता हिमभूभृतः पशुपतेः पत्नीति कः प्रत्यय-
स्तत्कीर्तिजनिताऽमुनेति तु सतां नूनं प्रतीतेः पथः।
एषा यद्धवला हिमाऽपि जनयेद् म्लानिं जवाद् वादिनां

१ 'अष्टादशारचक्रं तेषां हारश्च सपदि मापयते।
विबुधानामपि हृदयं चञ्चद्' इत्यपि पाठः।
२ 'यच्छिशिराऽर्जुनाऽपि' इति च पाठः।

वक्त्राम्भोजगणेषु निर्दहति च प्रोद्दामदर्पद्रुमान् ॥ ३७९ ॥
ग्रन्थेषु येषु न परस्य धियां प्रवेशो-
ऽप्येतेष्वपि प्रसरतीह तदीयबुद्धिः ।
वेभाययत्यपि तटाश्रितमन्यमब्धि-
र्यः सोऽपि दैत्यरिपुणा किमु नो ममन्थे ? ॥ ३८० ॥
जगदुत्तरो हि तेषां नियमोऽवष्टम्भरोपविकथानाम् ।
आसन्नां मुक्तिरमां वदति चरित्रातिनैर्मल्यात् ॥ ३८१ ॥
सिद्धत्वात् सार्ववैद्यस्य ते सिद्धपुरुषोत्तमाः ।
तदाप्ततत्कणाः शिष्या यद्वशीकुर्वते जगत् ॥ ॥ ३८२ ॥
सर्वव्याकरणावदातहृदयाः साहित्यसत्यासवो
गम्भीरागमदुग्धसिन्धुलहरीपानैकपीताब्धयः ।
ज्यायोज्योतिषनिस्तुषाः प्रदधतस्तर्केषु चाऽऽचार्यकं
वादे तेऽत्र जयन्त्यशेषविदुषां त्रैवैद्यदर्पोष्मलान् ॥ ३८३ ॥
उत्कल्लोलं दिशि दिशि बुधाः कर्णपात्रैः पिबन्तः
स्फीतं गीतं सुकृतिततिभिस्तद्यशःक्षीरपूरम् ।
तेषां शुद्धां चरणकमलां बिभ्रतां श्रीगुरूणां
सृष्ट्या स्रष्ट्रा जगदुपकृतं मन्वते सांप्रतं वै ॥ ३८४ ॥
परमेष्ठिमन्त्रतत्त्वाम्नायस्मरणेन दैवतादेशैः ।
पारत्रिक्यैहिकीस्ते प्रायो जानन्ति कार्यगतीः ॥ ३८५ ॥
स्वदर्शने वा परदर्शनेषु वा
ग्रन्थः स विद्यासु चतुर्दशस्वपि ।
समीक्ष्यते नैव सुदुर्गमेऽप्यहो !
यत्र प्रगल्भा न तदीयशेमुषी ॥ ३८६ ॥
या ज्ञानाद्युद्यमप्रौढिर्या च नित्याऽप्रमादिता ।
या चैषां स्मरणाशक्तिः साऽन्यत्र श्रूयतेऽपि न ॥ ३८७ ॥
चक्रुष्टीकाशलाकां ते षड्दर्शनसमुच्चये ।
ज्ञाननेत्राञ्जनायेव सतां तत्त्वार्थदर्शिनीम् ॥ ३८८ ॥

उद्धृत्य ये व्याकरणाम्बुराशितो विलोड्य बुद्धिप्रसरामराऽद्रिणा।
शुद्धक्रियारत्नसमुच्चयं सतामाश्चर्यभूतं विबुधालये ददुः ॥३८९॥
लोकोत्तरां सच्चरणश्रियं मुदा सदा भजन्तश्च सरस्वतीं प्रियाम्।
दुष्कर्मदैत्यव्यथका जयन्तु ते गुरुप्रवेकाः पुरुषोत्तमाश्चिरम्॥३९०॥
(युग्मम्)

बिभ्रतेऽथ नवतां जयिनः श्रीसोमसुन्दरगुरुक्रमपद्माः ५१।
संस्मृता अपि विदध्युरजन्तं श्रीतिमानमघतापहृतेर्ये ॥ ३९१ ॥
सरस्वतीमागमवार्धिसंगतामवाप्य येषां सुरसोर्मिवर्मिताम्।
पुपूयया स्वस्य नु सन्मनोगणस्त्यजेन्न तीर्थं प्रियमेलकं विदन्॥३९२॥

न नाममात्रादपि तु स्फुरत्प्रभै-
गुणप्रभावैर्नरसिंह एव सः।
महोत्सवैर्यः कलिदैत्यहिंसनात्
क्षमाभृतोऽमून् सुपदे १४५७ न्यवीविशत् ॥ ३९३ ॥

तान् दूत्येवात्मकीर्त्या विशदसुभगताख्यापनादुत्सुकत्वं
दत्त्वा नीता भजन्ते सकलसुमनसां यन्मनोवृत्तिनार्यः।
लब्ध्वाऽऽगस्तद्गुरूणां निजनुतिसमयावाङ्मुखत्वावलोक-
क्षुद्धाः प्रोद्यद्गुणौघा निगदितुमिव तत्कर्णपङ्क्तौ विशन्ति॥३९४
सौभाग्यैतस्तेऽभ्यधिका हरेः पितुर्वैताढ्यविद्याधरसेव्यताजुषः।
भजन्ति वामा न परं क्षमाभृतां ध्यायन्ति यत्तान् सुमनोऽबला अपि॥३९५
तैः पाल्यमाने जिनशासनेऽधुना नेशा विधातुं कुमतव्रजा व्यथाम्।
प्रकाशितं पद्मवनं विवस्वता पराभिभूयेत तमोभरैर्न यत् ॥ ३९६ ॥
आराध्य देवानपि या दुरापा वाणी परैस्तेषु निसर्गतः सा।
दुरासदाऽन्यैर्विविधैरुपायैर्या श्रीर्हरेः साऽनुचरी स्वभावात्॥३९
किं मोहाऽहिविषोर्मिमूर्च्छितजगज्जीवातवोऽमूः सुधा-

---

१ 'सौभाग्यमेषामधिकं हरेः' इत्यपि पाठः।
२ 'जुषाम्' इति च।

धाराः स्वागमदुग्धवारिधिभवाः स्फारा लहर्यः किमु ? ।
किंवा शासनसौधभासनचणा दीप्राः प्रदीपश्रियः ?
सर्वध्वान्तभिदः सतामिति मतिं तद्देशनास्तन्वते ॥ ३९८ ॥

त एव धर्तुं जिनशासनं पतत् तद्दुःषमापङ्कभरेऽधुनेशते ।
युगान्तवातोद्धतवार्धिविप्लुतां महावराहाद् न परो दधाति गाम् ॥३९९॥

क्षमापरा इत्यपि साहसिक्यात्
समारतो जेष्यति ते प्रवादान् ।
दन्दह्यते वा शिशिरेतिबुद्ध्या
ऽप्यालिङ्गिताब्जानि न किं हिमानी ? ॥४००॥

उपतदपि संश्रिते विनेये
विलसति वाग् सुमनोमनोऽपहर्त्री ।
गुणवति रमणे तदाश्रिते वा
भवति रतिः किल योषितां समाना ॥४०१॥

प्रभवति महिमा यथा तदीयो
जगति न कस्यचनाऽपरस्य तद्वत् ।
प्रसरति तरणेर्मरीचिचक्रं
वियति यथा न तथा हि तारकाणाम् ॥ ४०२ ॥

नित्यं विवृद्धिगकलाः सदखण्डवृत्ताः
प्राप्तोदयाः स्मरहतोऽस्तकुरङ्गसङ्गाः ।
भ्रान्त्युज्झिता विदलयन्ति तमस्तथापि
श्रीसोमसुन्दरतया प्रथिता अहो ! ते ॥ ४०३ ॥

ते शीतिमानमतुलं दधते भवस्या-
धःकारकारककलावरवृत्तताऽऽढ्याः ।
संदर्शितामृतरसा निजगोविलासैः
श्रीसोमसुन्दरतया प्रथिताः सुयुक्तम् ॥ ४०४ ॥

नानागोचरमारवस्थलततिभ्रान्त्युत्थतापोत्तृषः
सौख्येच्छामृगतृष्णिकाम्भसि न के ताम्यन्ति चेतोमृगाः ? ।

खेलत्यात्मवने जयी स परमानन्दादिदूर्वाङ्कुरा-
स्वादी साम्यसुधाह्रदे प्लवनकृत्पुण्यैस्तदीयैः पुनः ॥ ४०५ ॥
जितद्राक्षा व्याख्या वचनललितं साम्यकलितं
गुरुस्फूर्तिर्मूर्तिर्लवणिमकला दोषविकला ।
अहो ! येषां पोषाङ्कितसुचरणं सिद्धिवरणं
विमुद्रं ते भद्रं ददतु भवतां धीधनवताम् ॥ ४०६ ॥
श्रीसाधुरत्नगुरुविस्तृतमाभरोऽयं[1]
श्रीगच्छमौलिरमलः समलङ्करोति ।
श्रीजिनशासननृपं निहतारिवर्ग-
स्फूर्जत्प्रतापमहिमाप्तजगत्प्रभुत्वम् ॥ ४०७ ॥
वेलेवोल्लासिनी तद्वीर्वैद्याऽपारसागरे ।
दूरं विक्षिपते दप्यद्वादिनः कर्करानिव ॥ ४०८ ॥
आकौशलधरः काव्योऽप्यानैपुणधरो गुरुः ।
तेषां विद्यासु नैपुण्याद्वाचातुर्यमयं जगत् ॥ ४०९ ॥
प्रभावकाणां प्रथमः प्रसिद्धिभाक्
स सङ्घनेता प्रथमः प्रशस्यते ।
अचीकरद् योऽद्भुततत्पदोत्सवं
श्रीपत्तनेऽष्टेन्द्रियरत्नवत्सरे १४५८ ॥ ४१० ॥
आहेमचन्द्रात्रिदिवं विधाय प्रभावकोत्पत्तिकथादरिद्रम् ।
स्रष्ट्राऽनुसृष्ट्या पुनरेव तेषां जैनेश्वरं शासनमन्वकम्पि ॥४११॥
वर्षत्सूनृतवारिदेष्विव मुहुर्वादेषु तर्कामृतं
तेपूच्चैःपदसङ्गतेषु भुवि या कीर्तिः सरिज्जायते ।
संपूर्योत्तममानसानि विदुषामुन्मूल्य दर्पद्रुमान्
मिथ्यात्वोरुदवोपशान्तिमपि सा कृत्वाऽब्धिमालिङ्गति ॥४१२
फलन्दिकासौरभभृत्पदाम्बुजाश्रितस्य तेषां व्यथते न मूर्खिमा ।

१ यस्त्वयं, इत्यपि पाठः ।
२ धर्मोपदेशामृतमिति वा पाठः ।

न नैशमन्धातमसं प्रगल्भते विलेप्तुमुष्णांशुकराम्बुजं यतः ॥४१३॥

यतिजीतकल्पवृत्तिर्वृत्तिरिव चारित्रकल्पवृक्षस्य ।
तन्निर्मिता विजयतेऽतिचारचोरादिचारहरा ॥ ४१४ ॥

उत्फुल्लाक्षैस्तनुलवणिमालोकनात् स्मेरचित्तै-
र्ध्यानाद्भाग्यार्पितगुणततेर्वाक्श्रुतेः प्रीतकर्णैः ।
ये मन्यन्ते विबुधनिकरैर्गौतमस्याऽवतारः
श्रेयःश्रेणीं ददतु जगते ते जयश्रीपरीताः ॥ ४१५ ॥

श्रीदेवसुन्दरगुरुप्रभवो गणेशा
अप्याश्रयन्ति गुरुभिस्त्रिभिरेभिरेवम् ।
सूक्ष्मार्थबोधरतिकान्तहतिप्रगल्भै-
र्नेत्रैरिव त्रिभुवनेऽपि हि शङ्करत्वम् ॥ ४१६ ॥

श्रीमद्गच्छहिमालये लवणिमोत्कल्लोलपद्मह्रदा-
स्ते नुनं गुरवः सरित्ततिरिवैतेभ्यो विनेयावली ।
उद्भूता भुवनेऽभितः प्रसृमरा वादिद्रुविद्राविणी
पावित्र्यं तनुते हरत्यथ मलं मिथ्यात्वतापापहा ॥ ४१७ ॥

लसन्ति तेषां गणरत्नसिन्धौ मुनीन्द्ररत्नानि महाप्रभाणि ।
क्षमाधराणामपि मौलिमालाशोभाऽखिलाऽऽशासु विधीयते तैः ॥४१८॥

तथाहि—
श्रीदेवशेखरगणिप्रथिताभिधानाः
श्रीवाचकावलिशिरोमुकुटायमानाः ।
तेषां विशुद्धगुणसंयमभासमानाः
शिष्या जयन्ति विगलत्कलिशत्रुमानाः ॥ ४१९ ॥

शिष्यस्तदीयोऽयमपीति मन्यते श्रीवाचकेन्द्रेष्वगुणोऽपि मादृशः ।
ग्रहप्रभोः पुत्र इति ग्रहावलौ न पूज्यते पङ्गुरपीह किं शनिः?॥४२०॥

अहो ! तेषां कराम्भोजवासानां सुप्रभावता ।
जातो यैर्मौलिगैर्योग्योऽप्यहकं मुनिसुन्दरः ॥ ४२१ ॥

श्रीश्रुतसुन्दरवाचकवर्याः श्लाघ्या न कस्य गुणनिधयः ? ।

यन्नीःस्पर्धापापाद् मन्ये श्वभ्रे सुधाऽपप्तत् ॥ ४२२॥
जयचन्द्रवाचकैः किल जित्वा विद्यावलेन लघिमानम् ।
नीता गुरुबुधशुक्राः स्थेमानं दधति न क्वापि ॥ ४२३ ॥
श्रीभुवनसुन्दरा अपि वाचकवर्या न कस्य हर्षाय ? ।
सत्यपि येषां वाणी प्रतिचतुरं लीयते हृदये ॥ ४२४ ॥
श्रीजिनसुन्दरवाचकहृदयगृहेऽदोषवैर्यविषयतया ।
विनयो गुरुभक्त्या सह विलसति निश्शङ्कमनवरतम् ॥ ४२५ ॥
सम्यक्परिहृतसप्ताऽधिकदशभिद्संयमा विशदचित्ताः ।
कण्ठस्थाऽऽगमसूत्रस्फुरदर्थाः संवृताऽऽस्रवणाः ॥ ४२६ ॥
जयवर्मनामविबुधाः स्थविरा गच्छेशबन्धवः कस्य ? ।
श्लाघ्या नैतत्कालाऽनुत्तरगुणचरणकरणाढ्याः ॥ ४२७ ॥
(युग्मम्)
नानाऽनार्यप्रायान् देशान् दूरेऽप्यवूबुधन् धीराः ।
स्थविराश्च देवमङ्गलविबुधा गुरुगच्छकार्यकृतः ॥ ४२८ ॥
अन्येऽपि श्रुतसागरदेवप्रभरत्नसुन्दरा विबुधाः ।
अथ सर्वशेखराह्वाः ख्याताः क्षेमङ्कराह्वाश्च ॥ ४२९ ॥
संविग्नकमलचन्द्राः सदाश्रवा ज्ञानकीर्तयश्चापि ।
बुधसाधुसुन्दराऽभयसुन्दरमिश्रा यशःश्रीद्वाः ॥ ४३० ॥
आनन्दवल्लभाह्वा विशदगुणाः सहजधर्मनामानः ।
विबुधेन्द्रशीलकुम्भा विख्याताः शान्तिमूर्तिबुधाः ॥ ४३१ ॥
निस्सङ्गवैकरङ्गा वनवासे सोमशेखरा लीनाः ।
गुर्वादेशधुरीणा विमलादिकमूर्तयश्चाऽपि ॥ ४३२ ॥
सर्वसमुद्राद्या अपि बहवो लुप्तान्यगणकतारकभाः ।
गच्छेशाऽर्ककरा इव दिशि दिशि निघ्नन्ति मोहतमः ॥ ४३३
(पञ्चभिः कुलकम्)
प्रायो भान्ति गणेऽस्मिन् पदान्यहो ! चतुरशीतिसङ्ख्यानि ।
इव तावतां गणानां सारैर्विहितानि विधिनाऽऽत्तैः ॥ ४३४ ॥

गुरुर्विनयो गणभक्तिर्ज्ञानचरित्रादयश्च निर्द्वन्द्वाः ।
आसन् महत्तरायां सुगुणाश्चारित्रचूलायाम् ॥ ४३५ ॥
यस्याः समयार्थमणीविदूरभूमेः पुरः श्रयेद् ब्राह्मी ।
आकौशलं प्रशस्या महत्तरा भुवनचूला सा ॥ ४३६ ॥
प्रवचन-धर्मकथाज्ञौ वादी नैमित्तिकस्तपस्वी च ।
विद्यावित् सिद्ध-कवी प्रभावकाश्चाऽष्ट तद्गच्छे ॥ ४३७ ॥

तथाहि–

आचार्योपाध्याया गणेऽत्र वादाद्यशेषलब्धिजुषः ।
प्रायोऽष्टधाऽपि सर्वे शासनमुद्भासयन्त्यभितः ॥ ४३८ ॥

विभागतोऽपि च–

आचार्यादिपदस्था यतयः साध्व्यो महत्तराद्याश्च ।
श्राद्धाश्च तारतम्यात् प्रवचनकुशला विभान्त्यत्र ॥ ४३९ ॥
श्रीजिनसुन्दरवाचकमनुमितशरदुदयरत्नमुन्याद्याः ।
हरिरिव भुवनान्युदरे बिभ्रत्यङ्गानि निखिलानि ॥ ४४० ॥
सर्वपदस्थाः प्रायो यतयः श्राद्धाश्च मन्त्रिहेमाद्याः ।
धर्मकथालब्धिभृतः करन्ति जिनधर्मसाम्राज्यम् ॥ ४४१ ॥
श्रीसूरिवाचकेन्द्रैर्विद्याधनयाचकीभवद्धिषणैः ।
ध्रियतेऽत्र वादलब्धिर्विबुधैर्यतिभिश्च बहुभिर्ज्ञैः ॥ ४४२ ॥
संवृतसर्वास्रवणप्रबुद्धवरसर्ववल्लभप्रमुखाः ।
अवितथनिमित्तविज्ञा गणरक्षणदक्षिणा बहवः ॥ ४४३ ॥
गुरुगच्छबालवृद्धप्रमुखमहानेककार्यनिष्णाताः ।
सर्वधुरीणप्रवरा माध्यस्थ्याद्यैरनन्यसमाः ॥ ४४४ ॥
द्वादशधा तपसि रता गुणवर्धनसाधुसागरप्रमुखाः ।
लोकोत्तरगुणचरिता निवसन्ति मनस्सु नो केषाम् ? ॥ ४४५ ॥
येषां तपःशक्तिहतप्रभावाः सप्तर्षयः शून्यमहो ! भ्रमन्तः ।
शास्त्रैर्निषिद्धामपि रात्रिचर्यां चरन्त्यदृश्याः किल लज्जयाऽहि ॥४४६॥
मासद्वयोपवासप्रमुखैः संसारतारणमुखैश्च ।

त्रिदिनोत्सर्गाद्यैरपि विविधैर्बाह्याऽऽन्तरतपोभिः ॥ ४४७ ॥
ते सर्वदेवादिमुनीश्वराश्च निस्तन्द्रसंवेगसुधाभितृप्ताः ।
प्रत्याययन्तः किल धन्यमेघश्रीशालिवाहुप्रमुखाञ्च जयन्ति ॥ ४४८
श्रीवीरभक्त्या मदमुग् दशोनं पाण्मासिकं यो विदधे तपोऽग्र्यम् ।
महातपःकर्मसु नित्यलीनं तं शान्तिचन्द्रं गणिराजमीडे ॥ ४४९ ॥
जानाना गुरुविहितं स्खलिते शकटालजन्मनो दण्डम् ।
गुप्तघना विद्याढ्या बहवः सिद्धाश्च सन्त्यत्र ॥ ४५० ॥
किं वाच्यं कविसंपदि बाला अपि यत्कवित्वगुणललितैः ।
बुधगुरुकविभिः स्पर्धागर्धं गच्छेऽत्र वाभजति ॥ ४५१ ॥

किं बाणः को मुरारिर्न कविकुलकलः सोऽचलो नाऽमरो वा
नाश्वासः कालिदासे विलसति न गिरां चाऽपि हर्षे प्रकर्षः ।
भोजः सौजःप्रभो नो न च हरति मनो भारविर्नैव माघः
प्रेक्ष्यन्तेऽस्मिन् विचित्रा विशदमतिजुषः शंपुपश्चेत् कवीन्द्राः॥४५

अथ प्रभावककवित्वादीनि—

अत्र स्वप्रतिभाप्रकर्षपदवीप्राप्तप्रवीणप्रभा
बुद्ध्वा पारगतागमेष्ववितथं सूक्ष्मार्थसार्थप्रथाम् ।
तत्त्वज्ञानलसत्प्रदीपनिहतध्वान्ताभमिथ्याधियो-
ऽनूचानादिमुनीश्वराः प्रवचनप्रावीण्यमाबिभ्रति ॥ ४५३ ॥

अस्मिन् धर्मकथाप्रथास्ववितथप्रावीण्यलभ्यप्रभा
भ्राजन्ते निजदेशनानवरसैः पीयूषयूपोपमैः ।
कुर्वाणाः स्मृतिगोचरे सुमनसां श्रीसूरिमुख्या महा-
लब्धीः पूर्वमुनीश्वरेषु विदिताः क्षीरास्रवत्वादिकाः ॥ ४५४ ॥

तर्कन्यासविलाससाधुविविधोपन्यासवात्याबलात्
प्रोद्धूतेद्धमदप्रवादिविदुरप्रोत्तालतूलव्रजाः ।
भूपादिप्रकटप्रभावविभवा वादेषु लब्धप्रभा
भ्राजन्ते प्रतिभाभिभूतधिषणा नैकेऽत्र वादीश्वराः ॥ ४५५ ॥

भौमाभ्रादिभवन्निमित्तविदुराः सम्यक्श्रुताभ्यासतः

केचित् केऽपि च पात्रतामधिगताः सन्मन्त्रयन्त्रश्रियाम् ।
सिद्धाभिस्त्वनवद्यहृद्यविलसद्विद्याभिरन्येऽधिका
नानाऽऽम्नायसमृद्धिभिस्तदपरे चूर्णादिसंवेदिनः ॥ ४५६ ॥
क्षीराम्भोनिधिजिद्गभीरहृदये गूढस्वशक्तिश्रियः
प्रौढे च प्रविदर्श्यमानविभवाः संघादिकार्यव्रजे ।
अस्मिन् शासनभासनैकनिरताः स्वाचारसंचारिणो
द्योतन्ते मुनिनायका भवभिया सावद्यमुक्तक्रियाः ॥ ४५७ ॥
(युग्मम्)

दुष्टादृष्टजकष्टपिष्टपटुभिः षष्ठाष्टमाद्यैः सदा
सन्मासक्षपणादिकैश्च मुनयो बाह्यैर्विचित्रक्रमैः ।
एकाहं द्व्यहकं त्र्यहं च विहितोत्सर्गादिभिश्चान्तरै-
रस्मिन् शासनभासनं विदधते प्रौढैस्तपःकर्मभिः ॥ ४५८ ॥
सत्काव्यादिकलाकलापकुशलं संश्रुत्य येषां वचः
कारुण्यं दधते गुरौ सुमनसां प्राज्ञाः कवौ ज्ञेऽपि च ।
राजन्यावलिमौलिमौलिगमणीदीप्तांह्रयः सूरय-
स्तेनैकेऽत्र विभान्ति कोविदसभालङ्कारहारोपमाः ॥ ४५९ ॥
प्रभावकैरेवमनुत्तरप्रभैरयं समग्रैरपि राजते गणः ।
न रत्नजातिः खलु सा प्रजायते रत्नाकरं या समतीत्य वर्तते ॥४६०॥
गणे भवन्त्यत्र न चैव दुर्मदा
नहि प्रसक्ता न जडा न दोषिणः ।
विदूरभूमिः किल सोपवीति वा
कदापि किं काचमणीनपि क्वचित् ? ॥ ४६१ ॥
कस्मात् कस्माद्विनिर्गत्य हेतुभिर्विशदेतरैः ।
कलौ प्रशाखाप्रतिमा बभूवुर्बहवो गणाः ॥ ४६२ ॥
प्रौढावदाततोऽयं तु प्राप्तोऽप्याह्वां नवां नवाम् ।
श्रीसुधर्मगणाधीशादारभ्याऽखण्डसन्ततिः ॥ ४६३ ॥
आज्ञाभङ्गान्तरायैस्तथानन्तसंसारनिर्भयैः ।

सामाचार्योऽपि पाश्चात्यैः प्रायः स्वैरं प्रवर्तिताः ॥ ४६४ ॥
उपधानप्रतिक्रान्तिजिनार्चादिनिषेधतः ।
न्यूनिता दुःषमादोषात् प्रमत्तजनताप्रियाः ॥ ४६५ ॥
यत्तत्प्रासुकमिष्टाम्बुप्रवृत्त्यादिसुखावहाः ।
[1]वीक्ष्यन्तेऽन्यगणेष्वत्राऽऽचरणा लक्षणोज्झिताः ॥ ४६६ ॥
(त्रिभिर्विशेषकम्)
या श्रीवीरसुधर्माद्यैः प्रणीता स्वागमानुगा ।
आचीर्णा स्थविरैः कालानुरूपयतनाश्रिता ॥ ४६७ ॥
सामाचारी गणेऽस्मिंस्तु शुद्धा सैवास्त्यखण्डिता ।
परम्पराऽऽगता सर्वगणान्तरगताधिका ॥ ४६८ ॥
(युग्मम्)
विनयाऽनीहताक्षान्तिनैर्ग्रन्थ्यप्रमुखा गुणाः ।
दुर्लभा ये कलौ सर्वे तेऽपीक्ष्यन्तेऽत्र निर्मलाः ॥ ४६९ ॥
अत एव मिथो धर्मस्नेहः सूरिवरादिषु ।
संविग्नेष्वागमज्ञेषु गणवन्धोऽपि निःसमः ॥ ४७० ॥
न स्वः कोऽपि परो वाऽत्र नैहिकोपक्रियापि च ।
तथाप्येनं भजन्ति ज्ञाः सर्वे ज्ञानक्रियोत्तरम् ॥ ४७१ ॥
अयमेव तदासेव्यो मध्यस्थैः स्वहितैषिभिः ।
उपेक्ष्य कुलगुर्वादिकदाग्रहहतान् जडान् ॥ ४७२ ॥

मेयः कथं महिमवार्धिरयं गणेश-
श्रीदेवसुन्दरयुगोत्तमसूरिराजाम् [2] ? ।
यत्पारगाणि न चिरादपि सन्मनांसि
यानि प्रयान्ति सुरशैलशिरोऽपि वेगात् ॥ ४७३ ॥
एषां प्रभावकवरा विलसन्ति गच्छे
यद्वत् तथा नहि परेष्वपि शिष्यमात्राः ।

---

१ 'वीक्ष्यन्ते चाऽन्यगच्छेष्वाचरणा लक्षणाऽस्थिताः' इत्यपि पाठः ।
२ ' पादुकानाम् ' इति च पाठः ।

आबद्धमौलिमुकुटा इव चक्रिपुर्यां
पुंष्टकुरा अपि न कर्वटकेषु दृश्याः ॥ ४७४ ॥
अहो ! रत्नत्रयी सैषामनर्घ्या कापि विष्टपे ।
रत्नकोटीरपि त्यक्त्वा यत् तामाददते बुधाः ॥ ४७५ ॥
एषां शुद्धवचःप्रबुद्धहृदया मन्त्रीशहेमादयो
निस्सङ्गाः स्वजनादिमुज्झितगृहारम्भानवद्यक्रियाः ।
तैस्तैः स्वैश्चरितैरुदारललितैर्धर्मोपदेशामृतैः
प्रौढिं संगमयन्त्यहो ! तदभयानन्दादिवच्छासनम् ॥ ४७६ ॥
तदवाप्तधर्मदार्ढ्यसङ्घपतिर्लल्लसूनुनाथाह्वः ।
गणधर्माऽऽधारकरः प्रभावको भाति नृपमान्यः ॥ ४७७ ॥
एषां नानागुणमणिनिचितेऽपारगच्छाम्बुराशौ
दूरक्षिप्तातिचरणविलुठत्सङ्करे[1] श्रीजयाढ्ये ।
उत्कल्लोले नवनवमहिमश्रीद्धशिष्यावदातैः
सर्वेऽप्यन्ये प्रदधति गणकाः कण्ठकूपोपमानम् ॥ ४७८ ॥
सर्वतः प्रसरभाञ्जि यशांसि क्षीरनीरनिधयन्ति यमीशाम् ।
तानि तत्र परसूरिततीनां शीकरावलिरिवाथ विभान्ति ॥४७९॥
येषां परेषामथ सूरिराजां चिकीर्षता विश्वकृता यशांसि ।
उन्मानबीजानि विचक्रिरे प्राक् पूर्णेन्दुबिम्बं किल तारकाश्च॥४८०॥
एभिः स्फीतैः शशधरकिरणक्षीरडिण्डीरगौरैः
शुक्लाद्वैतं त्रिजगति गमिते स्वैर्यशोभिः प्रपूर्य ।
अन्येषां चेद् वरिवृतति तदा तद्भवा नैव लभ्याः
सत्ता यस्माद्विरमति सरितां सिन्धुना संगतानाम् ॥ ४८१ ॥
कोऽस्वेदयिष्यत् तुलनामतीतान् श्रीगौतमस्वामिमुखानतीतान् ।
युगोत्तमाभा यदि नाभविष्यन् निदर्शयन्तः स्वगुणैरिमे तान् ॥४८२॥
वीरेण ये शासनधारका महाचार्याः स्वनिर्वाणपदादनूदिताः ।
एतेऽवगस्याः खलु ते गुणोच्चयैराज्ञैतदीयैव शिवाय तत्कृता ॥४८३॥

---

१ 'चरणनिकरावस्करे श्रीजयाढ्ये' इत्यपि ।

एतच्च काव्यपञ्चकं प्राग् लिखितमप्यधिकारसौष्ठवात् पुनरिहापि लिखितमिति ।

श्रीवीरतोऽभूद् गणराट् स सप्तत्रिंशो बृहद्गच्छपसर्वदेवः ।
तस्माज्जगच्चन्द्रगुरुस्तपाह्वामूलं गणेन्द्रो नवमश्च४५जज्ञे ॥४८४॥

तस्माज्जयन्ति गुरवो गुरवोऽत्र पट्टाः
श्रीदेवसुन्दरगणप्रभवो ५० ऽधुनेमे ।
स्युर्द्वादशाऽथ निखिलानधिकृत्य सूरी-
नेभ्योऽपि पञ्च किल सप्तदशेति सर्वे ॥ ४८५ ॥

एवं श्रीवीरजिनात् सन्ततिकृद्गच्छनाथगुरुगणने ।
एते स्युः पञ्चाशा आसन् बहवोऽन्तराले च ॥ ४८६ ॥
त्रिपञ्चाशच्चतुष्पञ्चाशत्वाद्यपि भजन्त्विमे ।
श्रीसम्भूतजयानन्दादिगणेशक्रमाश्रयात् ॥ ४८७ ॥

विश्वातिशायिमहिमाम्बुधयो जयन्तु
श्रीदेवसुन्दरयुगप्रवराश्चिराय ।
श्रीशासनोद्धरणधीरतमाः क्रियासुः
श्रेयःश्रियं सुविपुलां विपुलाङ्गभाजाम् ॥ ४८८ ॥

श्रीवीरतीर्थकमले प्रवचनमातृप्रबुद्धदलकलिते ।
सूरैर्युगप्रधानैः प्रकाशिते महिमसौरभ्ये ॥ ४८९ ॥
विलसन्ति राजहंसा यावच्छ्रीसङ्घलोकमधुपाश्च ।
दुष्प्रसहान्ता तावत् सन्ततिरेषां चिरं जयतु ॥ ४९० ॥

युगोत्तमानां गुणसिन्धुबिन्दूनादाय वाणीति कृता पवित्रा ।
मयार्जितं यत्किल तेन पुण्यं ततोऽस्तु मे ज्ञानचरित्रशुद्धिः॥४९१

आमूलतः सुविहितावलिमौलिमौलि-
श्रीमत्तपागणनमोऽर्कगुरूत्तमानाम् ।
श्रुत्वा गुरुप्रभुमुखाद् प्रथितेति किञ्चि-
दैतिह्यपङ्क्तिरमला गुरुगच्छभक्त्या ॥ ४९२ ॥

रस-रस-मनुमितवर्षे १४६६ मुनिसुन्दरसूरिणा कृता पूर्वम् ।

---

२ 'गुरवः किल पट्टसंख्याः' इति च ।

मध्यस्थैरवधार्या गुर्वालीयं जयश्रीद्धा ॥ ४९३ ॥
प्रायो गुरूणां मुखतोऽधिगम्याऽन्यतोऽपि किञ्चिच्च विनिर्मितेयम् ।
यच्चाऽत्र किञ्चिद् वितथं वुधैस्तच्छोध्यं च मिथ्यास्तु च दुष्कृतं मे ४९४
जगत्त्रयख्याततपागणस्य शाखा स्तुतेयं बृहती मयेति ।
किञ्चिच्च लघ्वी सकला अपीमाः श्रीवीरमार्गानुगमा जयन्तु॥४९५॥
मूलं यस्य जिनेश्वरो गणभृतां स्कन्धोपमं मण्डलं
शाखाः सन्ततयस्तताश्च यतिनां साध्व्यः प्रशाखाः पुनः ।
श्राद्धाः पत्रगणाश्च मञ्जरितुलारूढाश्च सुश्राविकाः
सर्वाभीष्टफलप्रदः स जयति श्रीसङ्घकल्पद्रुमः ॥ ४९६ ॥

इति श्रीयुगप्रधानावतारश्रीमत्तपागच्छाधिराजबृहद्गच्छनायकपूज्याराध्यपरमाप्तपरमगुरुश्रीदेवसुन्दरसूरिगणराशिमहिमार्णवानुगामिन्यां तद्विनेयश्रीमुनिसुन्दरगणिहृदयहिमवदवतीर्णश्रीगुरुप्रभावपद्महृदप्रभवायां श्रीमहापर्वाधिराजश्रीपर्युषणापर्वविज्ञप्तित्रिदशतरङ्गिण्यां तृतीये श्रीगुरुवर्णनस्रोतसि गुर्वावलीनाम्नि महाहृदेऽनभिव्यक्तगणना एकषष्टिस्तरङ्गाः ॥

॥ सम्पूर्णश्चायं श्रीगुर्वावलीनामा महाह्रदः ॥

॥ इति बृहत्तपागच्छश्रीगुर्वावली बृहती श्रीमुनिसुन्दरसुरिकृता ॥

अद्यावधि मुद्रिता ग्रन्थाः ।

१. प्रमाणनयतत्त्वालोकालङ्कारः—जैनन्यायदर्शनस्यापूर्वोऽयं प्रवेशग्रन्थः, कर्ता चास्य श्रीवादिदेवसूरिः। मूल्यम् ०-८-०
२. हैमलिङ्गानुशासनम्—अवचूरिसहितम् । लिङ्गबोधकोऽयं मनोहरो ग्रन्थः । कर्ताऽस्य श्रीहेमचन्द्राचार्यः । „ ०-५-०
३. सिद्धहेमशब्दानुशासनम्—लघुवृत्तिधातुपाठादिसहितम्—व्याकरणे व्युत्पित्सूनां सरलोऽयं ग्रन्थः—कर्ताऽस्य श्रीहेमचन्द्राचार्यः । „ ३-०-०
४. रत्नाकरावतारिकायाः टिप्पणपञ्जिकासहितायाः परिच्छेदद्वयम्—प्रमाणनयतत्त्वालोकालङ्कारस्य व्याख्यानरूपं रत्नप्रभाचार्यविरचितम् । „ १-०-०
५. सिद्धहेमशब्दानुशासनम्—मूलमात्रम् । „ ०-५-०
६. मुद्रितकुमुदचन्द्रप्रकरणम्-श्रीश्रावकयशश्चन्द्रकृतम् „ ०-८-०
७. क्रियारत्नसमुच्चयः—गुणरत्नसूरिरचितः—सकलवैयाकरणानामुपकारी । „ २-०-०
८. श्रीसिद्धहेमशब्दानुशासनसूत्रपाठस्याकारादिक्रमेण सूचीपत्रम् । „ ०-४-०
९. कविकल्पद्रुमः । „ ०-४-०
१०. सम्मतितर्काख्यप्रकरणस्य—प्रथमो विभागः, श्रीसिद्धसेनदिवाकररचितः । श्रीराजगच्छीयाभयदेवसूरिरचितया तत्त्वबोधविधायिन्या व्याख्यया विभूषितः । अयं ग्रन्थो जैनदार्शनिकविषयस्य सम्यग्विवेचकः सकलन्यायग्रन्थानां मौलिमुकुटतामावहति । „ ३-०-०
११. गजसुकुमालकाव्यम्-श्रीपद्मसागरगणिविरचितम् „ ०-८-०
१२. श्रीशालिभद्रचरितम्-टिप्पणसहितं, श्रीधर्मकुमारसुधिया विरचितम् । अपूर्वोऽयं कथाग्रन्थः । „ १-८-०
१३. धर्मसंग्रहस्य प्रथमो विभागः । „ ०-८-०

१४. षड्दर्शनसमुच्चयः—श्रीराजशेखरसूरिविरचितः,, ०-४-०
१५. शीलदूतम्—श्रीचारित्रसुन्दरगणिविनिर्मितम् । ,, ०-४-०
१६. निर्भयभीमव्यायोगः—श्रीरामचन्द्रसूरिविरचितः,, ०-४-०
१७. श्रीशान्तिनाथमहाकाव्यम्—श्रीमुनिभद्रसूरिविरचितम् ।
,, ३—०—०
१८. रत्नाकरावतारिका— श्रीरत्नप्रभाचार्यकृता— तृतीयपरिच्छेदादारभ्याऽष्टमपरिच्छेदपर्यन्ता । ,, १-८-०
,, आद्यपरिच्छेदद्वयस्य । ,, १-०-०
,, प्रथमाद्यष्टमान्तस्य संपूर्णस्य । ,, ३-०-०
१९. उपदेशतरङ्गिणी । ,, ३-०-०
२०. न्यायार्थमञ्जूषा स्वोपज्ञलघुन्याससहिता । ,, २-०-०
२१. गुरुगुणरत्नाकरकाव्यम्—अस्मिन् लालित्यमये खण्डकाव्ये तपागच्छाचार्यश्रीलक्ष्मीसागरसूरीणां चरित्रमैतिहासिकदृष्ट्या सरसमुपवर्णितम् । अन्येषामपि तात्कालिकानां बहूनां महात्मनां चरित्राणि प्रसङ्गतो निवेशितानि सन्ति । कर्ताऽस्य श्रीसोमचारित्रगणिः । ,, ०-८-०
२२. विजयप्रशस्तिमहाकाव्यम्, सटीकम्—अस्मिन् महाकाव्यसल्लक्षणान्विते ग्रन्थे श्रीहीरविजयसूरि—श्रीविजयसेनसूरि—श्रीविजयदेवसूरीणांचरित्राणि रसावर्षिण्या सुसंबद्धपद्धत्या सम्यग् निर्वर्णितानि । प्रसिद्धनरपतिश्रीअकब्बरपातिशाहिना सह जातं हीरविजयसूरीणां वृत्तान्तमपि यथार्थत्वेनोपदर्शितम् । निर्माताऽस्य कविपुरन्दरः श्रीहेमविजयगणिः ।

मूल्यम्—५—०—

प्राप्तिस्थानम्—

शा. हर्षचन्द्र—भूराभाई

अंग्रेजीकोठी, बनारस सिटी